

ฐานกริยา เรียงตามลำดับธาตุ

ธาตุลงปัจจัยเป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกริยา

• PaliDict ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ •

ดู ฐานกริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

กิ.....๒
ข.....๔
ค.....๕
ฌ.....๗
จ.....๗
ฉ.....๘
ช.....๙
ฉม.....๑๐
ญ.....๑๐

ฐ.....๑๐
ท.....๑๑
ติ.....๑๑
ถ.....๑๒
ท.....๑๓
ธ.....๑๔
น.....๑๕
ป.....๑๖
ฝ.....๑๘

ภ.....๑๙
ม.....๒๐
ย.....๒๒
วิ.....๒๒
ลิ.....๒๓
ว.....๒๕
สิ.....๒๘
ห.....๓๑
อ.....๓๒

คำแนะนำการใช้

- ฐานกริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง *อาคม อุปสัค ...*) กลายเป็น ‘ฐาน’ (base) พร้อมทั้งจะนำไปลงวิภัตติอาขยาต ทำเป็นกริยาอาขยาตได้โดยสะดวก และฐานกริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกริยาได้ง่ายขึ้นด้วย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ญา	นา	ปณฺญา <i>(นา>ย)</i>	รู้, ปรากฏ [วัต. ปณฺญยติ ปณฺญายติ อช. ปณฺญายิ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยฺ ปชานนั

- จากตารางด้านบน ญา ธาตุ มี ป อุปสัคเป็นบทหน้า ลง นา ปัจจัย (และแปลง นา เป็น ย) ประกอบเป็น ‘ฐาน’ คือ ปณฺญา นำฐาน คือ ปณฺญา ไปลง ติ วิภัตติ เป็นต้น ได้รูปเป็น ปณฺญยติ ปณฺญานติ ปณฺญายิ ปณฺญายิสฺสตี ...
- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกริยาอาขยาต-กริยาภิกระก์ ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิกระก์ด้วย
- หลังเครื่องหมาย # คือกริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกริยาภิกระก์ เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตี จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิงค์ คือ ชาโต
- ฐานกริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัตติอาขยาต หรือปัจจัยภิกระก์ ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ใหลบ อา ด้วย
- อักษรย่อ:

ธาตุ: *อกมฺม.* =อกัมมธาตุ, *สกมฺม.* =สกัมมธาตุ

วากจ: *กัต.* =กัตตุวากจ, *กัม.* =กัมมวากจ; *เหตุ. เหตุกัต.* =เหตุกัตตุวากจ; *เหตุกัม.* =เหตุกัมมวากจ

วิภัตติอาขยาต: *วัต.* =วัตตมานา, *ปญ.* =ปญฺจมี, *สฺต.* =สฺตตมี, *ปโรก.* =ปโรกขา, *หฺย.* =หฺยยฺตตฺนี, *อช.* =อชชฺตตฺนี, *ภวิส.* =ภวิสสันติ, *กาล.* =กาลาติปตฺติ.

ปัจจัยกริยาภิกระก์: *อันต.* *ตวันต.* *ตาวิ.* *อนฺย.* *ตฺพ.* (ตพพ ปัจจัย) *มาน.* *อาน.* *ต.* (ต ปัจจัย) *ตุ.* (ตฺนาที่ปัจจัย) (ตเว. ตฺ.)

ปัจจัยนามภิกระก์: *กฺวิ* *ณฺ* *ณฺ* *ตุ* *รุ* *ช* *ณฺ* *อ* *อิ* *ณ* *ติ* *ยฺ*

ตฺท. =ปัจจัยตฺทิต

สร้างด้วยโปรแกรม [Libreoffice \(ลิเบอรัออฟฟิซ\)](http://Libreoffice.org) ดาวน์โหลดได้ที่เว็บ Libreoffice.org

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
โอ-??	ณ ฌย	โอโณเช-ชย	อุทิศ, ให้, ล้าง, ชำระ
ก			
กช กงข	อ	กงข	หวัง, ปรรณนา, สงสัย, ... ณ ปาฏิกงโซ
นิ-กขุฒ	อ	นิกกขุฒ	ดึงออก, ลากออก
อา-กขุฒ	อ	อากกขุฒ	ดึงออก, ลากออก, ดุด, ชัก
กถ	ณ ฌย	กเถ-ถย	กล่าว, แสดง, ชี้แจง, แต่ง [วัต. กถาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ) อัช. กเถสิ กเถสุ กถยิ กถยีสู</i> อ กถา อตถกถา อฏฐกถา ย กถนั
สท-กถ	ณ ฌย	สากจเฉ-ฉย <i>(สท>สา; ถ>จฉ)</i>	เจรจากัน, สนทนากัน, สากัจฉา อ สากจฉา
กท กนท	อ ฌ ฌย	กนท กนเท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; วุ่นวาย [วัต. #ปกกนทติ]
กนต	อ	กนต	ตัด, ฝ่า, เชือด, ควัก; กรอด้าย, ปั่นด้าย
กปี กมป	อ	กมป	ไหว, หัวนไหว ณ #อนุกมปโก โลกานุกมปโก อ กมปา ย กมปนั
กป	อ เอ	กปป กปเป	ควร, สมควร; อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
กปป	อ ฌ ฌย	กปป กปเป-ปย	สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ, คิด, นึก...; ตัด, โกง
โอ-กปป	อ	โอกกปป	จัดแจง; ทำให้สำเร็จ; ไวใจ, เชื่อถือ ย โอ(ก)กปปนา
กม	อ	กม	ก้าวไป, เดินไป [วัต. #อภิกกมติ]
กม	อ	จกม <i>(เทวภาวะ)</i>	จกกรรม, ก้าวไป, เดินไป <i>(กม>กม>กม>กม>กม>จกม>จกม)</i> อ จกโม ย จกมณั
นิ-กม	อ	นิกขม	ออกไป [อันต. นิกขมนโต ต. นิกขนโต ตู. นิกขมม] ณ เนกขมม ย นิกขมณั
ป-กม	อ	ปกกม	หลีกเลี่ยง, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า, ตะเกียกตะกาย [อัช. ปกกมิ ปกคามิ อันต. ปกกมนโต ต. ปกกนโต] ย ปกกมณั
ปฎิ-กม	อ	ปฎิกกม	ก้าวกลับ, กลับ [ต. ปฎิกกนโต]
อติ-กม	อ เอ	อติกกม-กเม	ก้าวล่วง, ล่วงละเมิด, ล่วงเกิน, เดินผ่าน [ต. อติกกนโต] อ อติกกโม #วืติกกโม
อา-กม	อ	อกกม	เหยียบ, ย่ำ [ต. ออกกนโต]
อุป-สั-กม	อ	อุปสั กม อุปสง กม	เข้าไปหา-พบ-ใกล้
โอ-กม	อ	โอกกม	ก้าวลง, หยั่งลง [ต. โอกกมม]
กมุ	อ ฌ ฌย	กาม กาเม-มย	ปรรณนา, อยาก, ต้องการ ณ รมกโม หิตกโม ติ นิกนติ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
กร	โอ	กโร	ทำ [วัต. กุพฺพติ กุรุติ กุรุเต; กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต <i>กัม.</i> ปัญ. กรสสุ สัต. กเร กรเถ การเย กุพฺเพถ กุรุพฺเพถ ทีย. อกา ออกมฺห อัช. กริ อกริ อกาสิ อกฺสู ออกฺถ อกาสิ ภวิส. กาทติ กาทิตติ กาทามิ กาล. อกริสส อนีย. กรณฺนโย ตฺพ. กา-กตตพฺโพ อันต. กโรนฺโต กรฺ มาน. กุรุมาโน อาณ. กราโน ต. กโต #อกโต (<i>น-</i>); การโต <i>เหตุกัม.</i> ตฺ. กตฺวา ตฺ. กาทฺุ กตฺตุ]
กร	ยิร	กยิร	ทำ [วัต. กยิริติ สัต. กยิรา <i>เอยฺย>อา</i> กยิราถ <i>เอถ>อาถ</i>]
ครุ-กร	โอ	ครุโร	ทำให้หนัก, เคารพ
วิ-อา-กร	โอ	พฺยากร	ทำให้แจ่ม, พยากรณ์ [ต. พฺยากโต] ยฺ วยากรณฺ
สํ-กร	โอ	สกรโร	ทำโดยดี, สักการะ [ตฺ. สกฺกจฺจ #อธิกฺจจ]
อาวิ-กร	โอ	อาวิกโร	ทำให้แจ่ม [ตฺ. อาวิกตฺวา #สจฺฉิกตฺวา]
กส	อ	กส กสส	ไถ, เสือก, ไส [วัต. กสาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต. กฏฺโฐ ณฺ กสโก กสสโก อิ กสิ
กาส	อ	กาส	ไอ, กระทบ
ป-กาส	อ เอ	ปกาส ปกาเส	ประกาศ, ปราบกฎ, แจ่มแจ่ม
กิต	ฉ	ติกฺจฉ (<i>เทวภาวะ</i>)	รักษาโรค, เยียวยา; ฐึ; ปรารธนา; อยู่; สงสัย (<i>กิต>กิต>กิต>กิต>ติกฺจฉ (แปลงเพราะ ฉ ปัจ.)</i>) อ #วิจิกฺจฉา
กิริ	อ	กิริ	เรียราย, เกลี่ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กิณฺโณ]
วิ-ป-กิริ	อ	วิปฺกิริ	เกลื่อนกล่น, กระจัดกระจาย [ต. #ปฺกิณฺโณ]
สํ-กิริ	อ	สงฺกิริ	เรียราย, เกลี่ย, ... ปะปน [ต. สงฺกิณฺโณ]
โอ-กิริ	อ	โอกิริ	โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรียราด
กิลม	อ	กิลม	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซ้า, เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. กิลนฺโต] ถ กิลมถ
กิลิท	ย	กิลิทฺย กิลิทฺช	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กิลินฺโน]
กิลิส	ย	กิลิสฺส	เศร้าหมอง, เปียดเปียน, แผลตเผา [ต. กิลินฺโฐ]
กี	นา	กีนา กีณา	ซื้อ [วัต. กิณาติ กีณติ] ณฺ กยโก
วิ-กี	นา	วิกฺกีนา วิกฺกีณา	ขาย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
กีฬ	อ	กีฬ	เล่น ณฺว สหปัสูกีฬโก
กุกุกจจ คัพท์	อาย	กุกุกจจาย	เกลียด, รังเกียจ, ประพตติรังเกียจ
กุษช	อ	กุษช	คว่ำ, คว่ำลง, คว่ำหน้า, ก้มหน้า [วัต. #นิกุชชติ]
อุ-กุษช	อ	อุกุษช	หงาย, หงายขึ้น
กฤษ	ณณ	โกฤษ-ฤษ	ตอก, ต่ำ, ตี, ทูบ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น
กฤษ	อ	กฤษ	คด, โค้ง, งอ, โกง, บิด; ตัด, เกี้ยว, ปั่น
ป-กฤษ	อ	ปกฤษฐ	เตือด, เตือดพล่าน [ต. ปกฤษฐโต]
กฤษ	ย	กฤษณ	โกรธ, เคือง [ต. กฤษฺโร] ณ โกรธ ยุ โกรธโน อุกฤษโน
กฤษ	ย	กฤษป	กำเร็บ, สะเทือน, โกรธ, พินาศ [ต. กฤษปโต] ณ โกรโป
กุมาร	อณณ	กุมาร กุมาร-รย	เล่น อ กุมารโ ร กุมารโก
กฤษ	อ	กฤษ	ตัด, ต่ำ ...
ป-กฤษ	อ	ปกฤษ	เรียกมา [วัต. ปกฤษสิตวา; ปกฤษสาเปตวา เหตุ.]
ปฤษ-กฤษ	อ	ปฤษกฤษ	คัดค้าน; คำตอบ
อา-กฤษ	อ	อกฤษ	ต่ำ [อษ. อกฤษจฉิ]
กฤษ	ณณ	กฤษ-หย	โกง, ล่อลวง, ให้พิศวง ณฺว กฤษโก
โกฤษ	อณณ	โกฤษ โกฤษ-ฤษ	ตอก, ต่ำ, ตี, ทูบ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น
บ			
ป-ขธิ	อ	ปฤษขนท	วิ่งไป, แล่นไป, ไหลไป [ต. ปฤษขนโต]
ขน	อ	ขน	ขุด, เจาะ, ไช [วัต. ขนเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ขโต] กฤษ #สงโซ (ส-) ตุ ขตตา
ขม	อ	ขม	อดทน, อดโทษ, ควร, ชอบ [วัต. ขมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ขมาปโต เหตุกัม. (ไม่วุทธิ)] อ โอวาทฤษโม วจนกฤษโม ติ ขนติ
ขมก ขภิ	อ	ขมก	ข่มไว้, ปิดกั้น, ชัดขวาง; คำจุน [ต. #วิกขมเกตวา] ณ #วิกขมโก ขมโก ไม้ค้ำ , ผู้ค้ำจุน ยุ #วิกขมณ
ป-ขล	ณณ	ปฤษขาล-ลย	ล้าง, บ้วน (ปาก), ชำระ
ขา	ย	ขาย	กล่าว, ประกาศ, แสดง, ชี้แจง ยุ อฤษกษาน
ปฤษ-สั-ขา	ย		พิจารณา [ต. ปฤษสัขา ปฤษสงขา ปฤษสงขาย]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปติ-ขา	อ	ปจจกขา	บอกคืน [ต. ปจจกขาย]
อา-ขา	อ	อกขา	กล่าว, บอก, แสดง, ชี้แจง [วัต. ออกขายติ กัม.] ตุ ออกขาดา
ขาท	อ	ขาท	(คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน [อนิย. ขาทนีโย] ณฺย ขขุ
ชิป	อ	ชิป	ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ไอ, จาม [วัต. ชิปาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ)] อ จิตตกเขโป
ชิป	อ	ชิป	ไอ, จาม; ทิ้ง [วัต. ชิปาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ)] ต. ชิตโต
นิ-ชิป	อ	นิกชิป	เก็บ [ต. นิกชิตโต]
ป-ชิป	อ	ปกชิป	ใส่, ใส่เข้า [ต. ปกชิตโต]
ปฏฺ-ชิป	อ	ปฏฺกชิป	ห้าม, ปฏิเสธ (คน, สิ่งของ) [ต. ปฏฺกชิตโต]
อุ-ชิป	อ	อุกชิป	ยก, ยกขึ้น [ต. อุกชิตโต]
ชีย	ย	ชีย	สิ้น, เสื่อม, หมด; อยู่, อาศัย [วัต. เขเปติ เทตฺ. ต. ชีโน] ณ ขโย ปริกขโย ธนขโย
ชุก	อ เอ ย นา	โชภ โขภ ชุพภ ชุกนา	ห้วนไหวอย่างรุนแรง [ต. โขภเตวา วัต. #สฺชุกภติ สงฺชุกภติ สฺโชภติ สงฺโชภติ]
ชุส	ณ ณฺย	ชุส-สย	ดำ, ปริภาพ
เข	อ	ขาย	กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ
ค			
คชช	อ ณ ณฺย	คชช คชเช-ชย	ร้องคำราม, ออกเสียง
คณ	ณ ณฺย	คณ-ณฺย	นับ, คำนวณ
คนถ	ณ ณฺย	คนถ-ถย	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง
คม	อ	คม คจจ	ไป (สู่) <i>อกมม.</i> , ถึง (ซึ่ง) <i>สกกมม.</i> [วัต. คมติ คเมติ คจจเร; คมียติ คมียติ คมียติ คมมติ คมมเต คจจียติ คจจียเต <i>กัม.</i> หิย. คม อคา คมา อคมา อคจจา อัช. อคณฺนิ (<i>เฉพาะ อัช.</i>) อคมาลี อคมฺสฺ อคมาสุ อ คมหา อคมฺมหา คมิมฺหา คมิมฺหา กาล. คจจิสฺส อคจจิสฺสา; อันต. คจจํ ตฺฟ. คนตพโพ ต. คโต ตฺ. คนตวา ตฺ. คนตฺ] กวิ อฺวโร โภจโร ตฺ. วิโร โนโค ณิ ปารคามิ ทุกฺขนิโรธ คามินิ ตฺ. คมิตา คนตา รู ปารคฺ อนตคฺ อทฺธคฺ ณฺย คมโม อ สงคโม ณ คาโม มาตุ คาโม ติ คติ ทุกคฺติ สุกฺติ ยุ คมนํ อุกคมนํ ปจจुकคมนํ สุริยตถกคมนโน สุริยुकคมนโน อรุณुकคมนํ อิก คมิโก
ปฏฺ-อา-คม	อ	ปจจาคจจ	กลับมา [อัช. ปจจาคมิ]
วิ-คม	อ	วิกจจ	ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิกโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สั-อา-คม	อ	สมาคจณ	มาพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม [ตฺ. สมาคนตฺวา] อ สมาคโม
สั-อนฺ-อา-คม	อ		มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [ตฺ. สมฺนฺนาคโถ อฺ>โ>ว>น]
อติ-คม	อ		(เป็น)ไปล่วง [หฺย. อจฺจคา ติ>ตฺย>จฺจ #อฺปจฺจคา]
อติ-คม	อ	อติคจณ	บรรลู่, ตรัสรู้, ถึงทั้บ, ใต้, ประสบ, เร็ย่น [ว้ต. อติคเต (ลป ม) หฺย. อชฺฌคา (ลป ม) อ้ช . อชฺฌคา (อ้ ลป ม) ต. อติคโถ]
อป-คม	อ	อปคจณ	หลีกไป [อ้ช. อปคณฺฉิ]
อภิ-อฺ-คม	อ	อพภุคคณ	บินขึ้น, เหาะขึ้น, (ชื่อเสียง) ฟุ้งขจรไป/โด่งดัง [เฉพาะ อ้ช . อพภุคคณฺฉิ ต. อพภุคคโถ]
อา-คม	อ	อาคจณ	มา, กลับมา [ปัญฺ. (กาล) อาคเมหิ เหตุ. (ไม่>ทฐิ) หฺย. อจฺจคา อ-อา-คม (อา>อ้>ย>ช>จ อ้ช ฌ) ตฺ. อาคณฺม และเป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า เพราะอาศัย] ย อาคณฺน
อฺ-คม	อ	อฺคจณ	เข้าไปใกล้, เข้าถึง [ตฺ. อฺคณฺม]
ครท	อ ฌณ ฌย	ครท ครทห-ทย	ตีเต็ย่น, นินทา, เกล็ยด, ช้ง ณฺย คารยโห
คล	อ	คล	กิน, กลืนกิน; หล่น; เคล็ยอน
คเวส	อ ฌณ ฌย	คเวส คเวเส-สย	แสวงหา, ค้นหา ณิ ปารคเวสี
คท	ณฺหา	คณฺหา	ถือเอา, จับ, รั้บ [ว้ต. คณฺหาติ คณฺหติ; คยฺหติ กัม . อ้ช . อคณฺหิ คณฺหิ อคคฺเหสิ คณฺหิสุ; อคาหยิ ณฺย เหตุ. ภวิส . คเหสสติ ตฺ. คเหตุวา ตุ้ . คเหตุ] ณฺว คาทโก ณฺย คยหิ อ เคหิ วิคคฺโห ณ คาโห ปตตคฺคาโห รชชुकฺคาโห รสมิคฺคาโห องฺกุสคฺคาโห ฆริ ย คหณฺ คณฺหณฺ
คท	ณฺหา	คณฺหา	เร็ย่น, เล่าเร็ย่น [ตฺ. #อฺคคณฺหิตฺวา] ย #อฺคคณฺหิ อฺคคณฺหิ
นิ-คท	อ ณฺหา	นิคคท นิคคณฺหา	ชู่, ช่มชู่, ลงโทษ [ตฺ. นิคคยฺท] ย นิคคณฺหิ
ป-คท	อ ณฺหา	ปคคท ปคคณฺหา	ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง, สนับสนุน, อุดหนุน [ตฺ. ปคคยฺท] อ ปคคโห ย ปคคณฺหิ
ปฏฺิ-คท	ณฺหา	ปฏฺิคคณฺหา	รับเฉพาะ, รั้บประเคน
สั-คท	ณฺหา	สงคณฺหา	สงเคราะห์, รวบรวม อ สงคโห
อนฺ-คท	ณฺหา	อนฺคคณฺหา	อนฺุเคราะห์, ช่วยเหลือ
อฺ-คท	ณฺหา	อฺคคณฺหา	หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ตฺ. อฺคคเหตุวา; อฺคคหาเหตุวา เหตุ.]
คาทู	อ	คาท	กวน, คน (ธาตุนี้ไม่มีการช้ชอน ค)
อติ-โอ-คาทู	อ	อชฺโณคาท	หยั่งลง, จมลง, โลบลง, เข้าไป [ต. อชฺโณคาทโห]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อป-จาย	อ	อปจาย	บูชา, นับถือ, เคารพ ณิ อปจายี วุฑฒาปจายี ติ อปจิติ ยุ อปจายนํ อปจายนา
จิ	นา	จินา	ก่อ, สั่งสม อ #สนนิจโย อุจจโย ปริจโย
อา-จิกข	อ	อาจิกข	บอก, กล่าว, แสดง
จิจจิจฺฐ คัพพท์	อายุ	จิจจิจฺฐาย	ประพตติเสียงตั้งจืดๆ, ทำเสียงจืดๆ
สํ-จิต	ณณ	เจเต-ตย	ซื้อขาย; อุตสาหะ, พยายาม; แกล้ง (<i>ภาษาเก่า</i>), จงใจ, เจตนา [ตฺ. สณจิจจ] ณวุ เจตาปโก ยุ เจตนา เจตาปนํ
จินต	ณณ	จินเต-ตย	คิด, รู้, นึก [อช. จินเตสิ จินเตสุ จินตยิ จินตยีสฺ] ยุ จินตณํ
จิริ คัพพท์	อายุ	จिरาย	ประพตติซ้ำ, ซักซ้ำ
จุ	อ	จว	เคลื่อน, ตาย [ต. จุโต] ติ จุติ ยุ จวนํ
จุนณ	ณณ	จุนณ-ณย	บด, ละเอียดย, แผลก
จุก	ณณ	โจเท-ทย	โจทย์, ทักท้วง, ตักเตือน
จูป	อ	จูป โจป	ไหว, ห้วนไหว, สั่น, โงก (ง่วง) [อันท. จปลายนโต จูป-ล-อายุ อุ>อ] ยุ โจปนํ อล จปโล อุ>อ ‘คนกลับกลอก’
จุมพ	อ	จุมพ	จวบ, จุมพิต [วัต. #ปริจุมพติ]
จुर	ณณ	โจเร-รย	ลัก, ขโมย [อช. โจเรสิ โจเรสุ โจเรยิ โจเรยีสฺ] ตุ โจเรตา ณ โจโร
ฉ			
ฉทท	ณณ	ฉทเท-ทย	ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [ต. ฉททิโต] ณวุ กจวรจฉททโก-ทิกา
ฉท	ณณ	ฉาเท-ทย	มุง, บัง, ปิด กั้น, ปิดบัง [ต. ฉนโน วัต. #ปฏิจฉาเทติ]
อา-ฉท	ณณ	อจฉาเท-ทย	นุ่งห่ม, ปกปิด
ฉนท	ณณ	ฉนเท ฉนทย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, พอใจ
นิ-ฉร	อ	นิจฉร	(เสียง, รัศมี) เปล่งออก, (สายฟ้า) แลบ, (ลิ้น) แลบออก <i>อกมม.</i>
นิ-ฉร	ณณ	นิจฉาเร-รย	เปล่ง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลิ้น) <i>สกมม.</i>
ฉา	อ	ฉา ฉ	หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]
ฉิท	อ	ฉินท	ตัด, บั่น, แบ่ง, ผ่า, ทอน, ชิง <i>สกมม.</i> [วัต. #สณฉินทติ ต. ฉินโน ตฺ. อจฉินทอิ อ-ฉิท] ณิ สนริจฉเอที
ฉิท	ย	ฉิชช	ขาด, ทะลุ, แตก, สลาย <i>อกมม.</i> [วัต. #ปจฉิชช; ต. ฉินโน] อ ฉิทํ <i>ชอง</i> ฉิทท ณ ฉเอโท ปริจฉเอโท ยุ ฉิชชน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สํ-อุ-ฉิท	อํ	สมุจฉินท	ตัดขาด ... สกมม.
อา-ฉิท	อํ	อจฉินท	ตัด, ชิง สกมม. [ต. อจฉินโน ตู. อจเฉชชึ อา-ฉิท-ย]
อุ-ฉิท	อํ	อุจฉินท	ตัด, ขจัด สกมม. [วัต. อุจฉิขชติ กัม. ต. อุจฉินฺฐู 'อันเขาทิ้ง, อันเป็นเดน']
ฉิทท	ณ ฌย	ฉิทเท-ทย	เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง
ฉุป	อ	ฉุป	ถูกต้อง, สัมผัส [วัต. #อจฉุปติ]
ฉุก	อ	ฉุก	โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [ต. ฉุกฺทเท ฉุกฺทโร]
ฉเว	อ	ฉว	ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ตู. ฉเวตวา]
ฉเวท	ณ ฌย	ฉเวเท-ทย	ตัด, ผ่า ... ยู ฉเวทนี
ช			
ชคค	อ	ชคค	ตื่น
ชคค	อ	ชคค	ประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม [วัต. #ปฏิชคคติ] ณฺว วิหารปฏิชคคโก
ชคฆ	อ	ชคฆ	หัวเราะ, ร่าเริง
ชฉ	อ	ชฉ	รวม, ประชุม
ชน	ย	ชย	เกิด [ต. ชาโต ตู. ชนิตวา; ชนตวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)] กฺวิ อตรโซ กมฺโซ วาริโซ อนฺชาโซ ชลโซ อนุโซ ทฺวิโซ ณฺว ชนโก ชนิกา ตฺ ชนตุ (แจกอย่าง ครุ) อ ชโน ติ ชาติ
วิ-ชน	ย	วิชย	คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต กัด. (ซึ่ง)]
สํ-ชน	ย	สณชย	เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณชาโต]
ชป ชปป	อ	ชป ชปป	บอก, กล่าว, แสดง, กระซิบ
ชล	อ	ชล	สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; ห้วนไหว [วัต. (อคฺคิ) ชาเลติ เหตุ. #(อคฺคิ) ปชชลติ]
ชาคร	โอ	ชาครโ	ตื่น อ ชาครโ
ชิ	อ	เช ชย	ชนะ [ตวนฺตุ. ชิตวา ตาวี. #วิชิตาวี ต. ชิโต ตู. ชิตวา] กฺวิ มารชิ ตฺ เซตา อ ชโย วิชโย ยฺ ชยณํ
ชิ	นา	ชินา	ชนะ [อช. อชินิ #ปฏิชินาติ ตู. ชินิตวา เซตวา]
ปรา-ชิ	อ	ปราเช ปราชย	แพ้ [ต. ปราชิโต] อ ปราชโย)
ชिर	อ	ชिर	เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชิณฺณ] อ ชรา)
ชีว	อ	ชีว	เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ [ต. ชีวิตํ ชีวิต] ณิ ธมฺมชีวี ช ทฺชชีวี สฺชีวี
ชฺ	อ	ชว	ไปเร็ว, วิ่งไป ณ สิมชโว

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ชุต	อ เณ ฌย	โชต โชเต-ตย	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง ยุ โชตโน
ณ			
ณป	อ เณ ฌย	ณป ณาเป-ปย	เผา, ไหม้ [วัต. ณาเปติ กัต. เหตุกัต. ต. ฌตโต ณาโม; ณาปิโต เหตุกัม. ตุ. ณาเปตวา กัต. เหตุกัต.]
ณเ	อ	ณเ ฌาย (เอ>อาย)	เผ่ง, เผ่งด้วยใจ, พิจารณา, คืด; เผา, ไหม้ เร้าร้อน, สว่าง [ตุ. ฌายิตวา] อ อภิษณา ยุ ฌานั
ณเ	อ	ณเ ฌาย (เอ> อาย)	เผา, ไหม้, เร้าร้อน, สว่าง; เผ่ง, คืด [ตุ. ฌายิตวา]
วิ-ณเ	อ	วิษณาย (เอ>อาย)	(ไฟ) ดับ
สั-ณเ	อ	สชณาย (เอ>อาย)	สวด, สาธยาย, ท่อง อ สชฌาโย
อุ-ณเ	อ	อุชณาย (เอ>อาย)	เผ่งโทษ, ยกโทษ(ของผู้อื่น)ขึ้นพูด, ตีเตียน, โพนทะนา
ญ			
ป-ญป	ณ ฌย	ปณญาเป-ญเป	ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ; บัญญัติ (วินัย) [ต. ปณญตโต] ติ ปณญตติ
ญา	นา	ชานา	รู้ [สัท. ชณญา ภาวิส. ชานิสสติ ญสสติ อันต. ชานั ตัพ. ญาตพโพ ชานิตพโพ ต. ญาโต ตุ. ญตวา ชานิตวา ชานिय ชายิตวา (นา>ย) ตเว. ญาตเว ตุ. ญาตุ ชานิตุ] ณวุ ชานนโก ฌสชชชานนโก ตุ ญาตา ฐ ฌมมณญ มตตณญ สพพณญ วรณญ วทณญ กตตณญ รตตณญ ฌย ฌยโย ยุ ญาณั #อณญาณั พุชชานั ตยย ญาตยยั
ป-ญา	นา	ปณญาย (นา>ย)	รู้, ปราบกฎ [วัต. ปณญยติ ปณญายติ อช. ปณญายิ ต. ปณญาโต] อ ปณญา ยุ ปชานัน
วิ-ญา	นา	วิชานา	รู้แจ้ง, รู้วิเศษ [ตุ. วิชานิตวา] ฐ วิณญ ฌย วิณญโย #สุวิณญโย อ สณญา ติ วิณญตติ ยุ วิณญาณั วิณญาปนั วิชานัน
สั-ญา	นา	สณชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [ตุ. สณชานิตวา] อ สณญา ยุ สณญาณั สณชานัน
อนุ-ญา	นา	อนุชานา	อนุญาต [ต. อนุญญาโต]
อา-ญา	อ	อณญา	รู้, รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [วัต. อาณาเปติ เหตุ. 'ให้รู้ทั่ว' ส้ง, บังคับ อช. อณญาสิ ต. อาณตโต ตุ. อณญาย] ตุ ญาตา อณญาตา อ อณญั
ฐ			

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
รูป ฅป	ฅน ฅมย	ฐเป ฅเป	ตั้ง(ไว้), วาง, เก็บ <i>สกมม.</i> [วัต. ฐปาเปติ <i>เทต.</i> (ไม่วุทธิ)]
ป-ฐป	ฅน ฅมย	ปฐฐเป	เริ่มตั้ง, ตั้งก่อน
วิ-อว-ฐป ฅป	ฅน ฅมย	ววฐฐเป-ปย ววตตเป-ปย	กำหนด, หมายถึง, ตั้งลงไว้ [ววฐฐเป ววตตเป ววฐฐาเป ววตตาเป <i>เทต.</i> (ไม่วุทธิ)]
อุ-ฐป	ฅน ฅมย	อุปฐฐเป	เข้าไปตั้ง, บำรุง, อุปฐฐาก <i>สกมม.</i> [วัต. อุปฐฐเปติ <i>ต.</i> อุปฐฐเปตวา]
ฐา	อ	ฐา ติฐฐา	ตั้ง(อยู่), ยืน, หยุด, ดำรง <i>อกมม.</i> [วัต. ฐาติ ติฐฐติ อัช. อฐฐาสี อฐฐัสสุ (อ-) ภวิส. ฐฐสสติ ต. ฐฐิต #อฐฐิต (น-) <i>ต.</i> ฐฐวา ตุ. ฐฐาตุ ณิ กปฐฐายี ณวุ ฐฐมมฐฐโก อ มคคผลฐฐฐฐ ฐฐมมฐฐฐฐ ฐฐมมฐฐฐฐ ปพพตฐฐฐฐ กปฐฐฐฐ ติ ฐฐิติ ยุ ฐฐานัน
นิ-ฐา	อ	นิฐฐา	ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฐฐิต]
ปฐ-อุ-ฐา-ห	อ	ปจจฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นเฉพาะ, ต้อนรับ [ต. ปจจฐฐาย]
ปติ-ฐา-ห	อ	ปติฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น [ต. ปติฐฐาย] ณวุ ปติฐฐาปโก อ ปติฐฐา
สั-ฐา-ห	อ	สณฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งด้วยดี, ยืนนิ่งอยู่, ยืนดี (ไม่ล้ม) [ต. สณฐฐาตุ] ยุ สณฐฐานัน <i>การดำรงอยู่ ทรวตทรวง</i>
สั-อุ-ฐา-ห	อ	สมฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นพร้อม, ตั้งขึ้นพร้อม [ต. สมฐฐิต <i>ต.</i> สมฐฐาย]
อธิ-ฐา-ห	อ	อธิฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น, อธิษฐาน [วัต. อธิฐฐาติ อธิฐฐิติ (แปลง อ เป็น เอ) <i>ต.</i> อธิฐฐาย] ยุ อธิฐฐานัน
อุ-ฐา-ห	อ	อุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น. ฐา ฐาตุ ลง ห <i>อาคมได้เมื่อมีอุปสัคอยู่หน้าเท่านั้น</i> [ปัญ. อุฐฐิติ ต. อุฐฐิต <i>ต.</i> อุฐฐาย #ปฐฐาย ป-ฐา ใช้เป็นกริยาวิเสสนะ แปลว่า ตั้งก่อน, จำเดิม] ณิ อุฐฐายี ตุ อุฐฐาตา ยุ อุฐฐานัน
อุ-ป-ฐา-ห	อ	อุปฐฐา-ฐห	ตั้งขึ้น, ปรากฏ, ยืนใกล้, บำรุง, อุปฐฐาก [วัต. อุปฐฐาเปติ <i>เทต.</i> ต. อุปฐฐิต <i>ต.</i> อุปติฐฐิตวา] ณวุ อุปฐฐาโก คิลานุปฐฐาโก สงขุปฐฐาโก ยุ อุปฐฐานัน
อุ-ว-ฐา-ห	อ	วฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น, ออก [ต. วฐฐาย] ยุ วฐฐานัน
๗			
หังส หังส	อ	หังส หังส	กั้ด [ต. หังสฺว หังสฺว]
ต			
ตกก	ฅน ฅมย	ตกเก-กย	ตริก ณ ฅมตกโก
ตจจ	อ	ตจจ	ถาก, ไส, ทำให้บาง ณวุ ตจจโก
ตชช	อ ฅน ฅมย	ตชช ตชเช-ชย	ดำ, ชู่, ช่มชู่, คุกคาม [วัต. #สนตชชติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ตทิ	อ	ตนท	เกียดคร้าน, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เบียดเบียน
ตณ	โอ	ตโน ตนุ	แผ่ไป, ขยาย
ตป	อ ย เณ ณย	ตป ตปป ตปเป- ปย	อิม, เอิบอิม; ร้อน, เราร้อน, เเผา [วัต. #สนตปปติ ต. ตตโต] ณิ อาตาศปี อ อาตโป ณ อาตาศโป อาตาศโป
ตป	อ ย เณ ณย	ตป ตปป ตปเป- ปย	ร้อน, เราร้อน, เเผา; อิม, เอิบอิม [วัต. #สนตปปติ ต. ตตโต] ณิ อาตาศปี อ อาตโป ณ อาตาศโป อาตาศโป
ตป	อ	ตป	สะดุ้ง, กลัว; เป็นใหญ่ [วัต. #อตุตปติ โอตตปปติ] อ โอตตปป
ตปฺป	อ เณ ณย	ตปฺป ตปฺเป-ปย	อิม, เอิบอิม, พอใจ; แสดง
ตฺร	อ	ตฺร	ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [ต. ตินฺโน] อ เวสสนตโร
อุ-ตฺร	อ	อุตฺตร	ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [ต. อุตฺตินฺโน]
โอ-ตฺร	อ	โอตฺร	ข้ามลง, ลง, โลบลง [ต. โอตฺตินฺโน] ยู โอตฺรณ
โอ-ตฺร	เณ ณย เหตุ.	โอตฺราเร-รย	ให้ข้ามลง (=ยกลง)
ตส	ย	ตสฺส	กลัว, หวาดกลัว, สะดุ้งกลัว ณ ตาโส
ติช	ข	ติติกฺข (เทวภาวะ)	อดทน; ผูก, ร้อย (ติช>ติช>ติติช>ติติก (แปลงเพราะ ข ปัจ.)) อ ติติกฺขา
ติป	ย	ติปฺป	อิม, เอิบอิม [ต. ติตฺโต] ति ติตฺติ
ติม	อ เณ ณย	เตม เตเม-มย	เปียก, ขึ้น, ชุ่ม, ชุ่มขึ้น [ต. ตินฺโต]
ติส	อ	ติส	อิม, เอิบอิม, ยินดี [ต. ติตฺโต]
ตีร	เณ ณย	ตีเร-รย	ทำ(กิจ)สำเร็จ ยู สนฺตีรณ
ตฺท	อ	ตฺท	แทง, เสียบ; ชนะ, ครอบงำ, ทำอันตราย [วัต. #อภิทฺทติ ต. #อภิตฺนโน]
ตฺส	ย	ตฺสฺส	ยินดี, เอิบอิม [ต. ตฺสฺสฺส] ณ สนฺโตโส ति สนฺตฺสฺสฺส
ถ			
ถก	อ เณ ณย	ถก ถเก-กย	ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง
อุป-ถมิ	อ	อุปถมก อุปต ถมก	ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุดหนุน, อุปถัมภ์, ค้ำจุน, สนับสนุน [ตฺ. อุปตถมกิตฺวา]
ถร	อ	ถร	ปูลาด
สฺ-ถร	อ	สนฺถร	ปู, ปูลาด

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อธิ-โอ-ถร	อ	อชฺโถถร อชฺโถตถร	ท่อมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม
อา-ถร	อ	อตถร	ปูลาด, กราน (กฐิน) [ต. อตถโต]
โอ-ถร	อ	โธตถร	ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่อมทับ
ถิร	อ	ถิร	มั่นคง กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ สักการะ
ถุ	อ นา	ถว ถุณา	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ อ สนถโว ติ ถุติ
ถเน	ถเน ถนย	ถเน-นย	ลัก, ขโมย
โถม	ถเน ถนย	โถเม-มย	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ
ท			
ทม	ถเน ถนย	ทเม-มย	ทรมาน, ฝึก [ต. ทนโต] ณฺ ทตถิมโก กุลทมโก ถนย ทมโม อ ทโม
สํ-อา-ทย	เอ	สมาทเป (ย>ป)	ชักชวน [ต. สมาทปีโต] ณฺ สมาทปีโก
ทล	อ ถเน ถนย	ทล ทาเล-ลย	ทำลาย, แดก [วัต. #ปทาเลติ]
ทท ทท	อ	ทท ทท	ใหม่, (อันไฟ) เผา [วัต. ททยหติ มาน. ททยหมาโน <i>กัม.</i> ต. ททโต]
			ณฺ ฉวทาหโก ถ ปริพาโห ยุ #อาพาหน
ทา	อ	เท ททา (เทว ภาว)	ให้ (ทา>ทาทา>ททา) [วัต. ทชชติ ทมมิ ทมม; ทียติ ทียยติ <i>กัม.</i> ลัต. ทชชชย ทชชชา ทชชฺ ทชชฺ ทีย. อททา อททุ อัช. อทาสี อทสุ ภวิส. ทสสติ มาน. ททมาน ตัพ. ทาทพโพ ต. ทินโน ทตโต ตุ. ทตวา]
			ถึ อทินนาทายี ณฺ ทายโก อนนทายโก-ยิกา ตุ ทาตา ถนย เทยย อ आयโท พลโท ปุรินโท ถ ทาโย ทานทาโย ทายํ ยุ ทาน
นิ-ทา	ย	นิททาย	หลับ ตุ นิททายิตา ยุ นิททายนํ อ นิททา
ปฏี-ทา	อ	ปฏีเท	ให้กลับ, ให้คืน
สํ-อา-ทา	ย	สมาทย	ถือเอา, ยึดถือ [ต. สมาทาย สมาทยิตวา]
สํ-อา-ทา	ถนาเป เหตุ.	สมาทเป	ให้ถือเอา แปลให้เป็นกัตตุวาจก ในความหมายว่า 'ชักชวน' [ต. สมาทเปตวา ต. สมาทปีโต] ณฺ สมาทปีโก
อา-ทา	ย	อาทย	ถือเอา, ยึดถือ [ต. อาทาย อาทยิตวา อาทยิตวา #ปริยาทาย อาณ. อนุปาทยาโน (น-อุป-)] อ #อุปาทา
ทิว	ย	ทิวพ	เล่น อ เทโว

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ทิส	อ	ปสส	เห็น, ดู [วัด. ทิสสติ กัม. สัต. ทกฺเขมฺ <เอยฺยาม>เอมุ ทิย. อททส อททสั อັช. อททสัส อททสาม (อททสมฺหา) ภาวิส. ทกฺขติ อนิย. ทสสนิโย ตัฟ. ทฏฐุโพ ต. ทิฏฺฐุ; ตฺ. ทิสวา ทิสวาน ตฺ. ทฏฺฐุ] ณี ภยทสสิ ปรรชชานุปสสิ ข ทททโส สุตททโส สุตสโส ติ ทิฏฺฐิ ฺย ทสสนิ อาวิ ภยทสสาวิ สพททสสาวิ
ทิส	อ	ทิสส	เห็น, ปรากฏ
ทิส	ณ ฌย	เทเส-สย	แสดง (นามธรรม), กล่าว, สวด [ภาวิส. เทเสสสติ] ณฺวฺ เทสโก ฌมฺมเทสโก ภตฺตฺทเทสโก มคฺคฺทเทสโก ฺย เทสณา ฌมฺมเทสณา
ทิส	ณ ฌย	ทสเส-สย	แสดง (รูปธรรม) [อັช. ทสเสสิ ทสเสสฺ ทสสยิ ทสสยีสฺ ต. ทสสิโต กัม.]
นิ-ทิส	อ ย	นิททิส นิตสส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [ต. นิตทิฏฺฐุ นิตสสิโต] ฺย นิตสสนํ
อป-ทิส	อ ย	อปทิส อปทิสส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [ตฺ. อปทิสิตวา] อ อปทิสเณ ฌ อปเทโส ฺย อปทิสนํ
อุ-ทิส	อ ฌ ฌย	อุททิส อุทเทเส- สย	แสดงขึ้น [ปัญ. อุททิสตฺ ตฺ. อุททิสิตวา อุททิสย; อุททิสส 'เงาะจง' ใช้เป็นกริยาวิเสสนะ]
ทูป	ณ ฌย	ทูปะ-ปย	ประกาศ, แสดง (ฺย ทูปนา ทูปนํ การแสดง คำชี้แจง)
ทูป	ย	ทูปป	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง; ร้อน, ไหม้ [ต. #อาทิตโต] ณ ทิปโป ปทิปโป ประทูป, โคมไฟ ทิปโป ทวีป ติ ทิตติ ความสว่าง รุ่งเรือง
ทฺ	ณฺ ณา; นา	ทฺโน ทฺณา ทฺนา	เบียดเบียน อ อุททโว
ทฺส	ย	ทฺสส	ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทฺสฺ] ณ โทโส ปโทโส
ทฺท	อ	ทฺท โทท	รดน้ำนม; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
ทฺส	ณ ฌย	ทฺเส-สย	กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย ณฺวฺ กุลทฺสโก กฺภูทฺสโก
เท	อ	ทย	รักษา, ป้องกัน; หลับ; ชำระ; ดูหมิ่น [วัด. #นิตทายติ โวทายติ ตฺ. ปรีโยทาเปตฺวา] อ ทยา #นิตทา ฺย #โวทานํ โวทาปนํ
เทว	อ	เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [วัด. #ปรีเทวติ]
ธ			
ธม	อ	ธม	ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ดัง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
อุป-ธร	ณ ฌย	อุปธาระ-รย	ใคร่ครวญ, พิจารณา
ธัส	ณ ฌย	ธัส-สย	กำจัด, ทำลาย
นิ-ธา	อ เอ	นิธะ นิตท	มอบให้, ฝากไว้, ฝัง, ตั้ง [ต. นิตโต] อ นิธิ #สนนินิ ฺย ธาตุนิธานํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-นิ-ธา	อ	ปณิทท	ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. ปณิหิโต ตู. ปณิธาย #อุปนิธาย]
ปริ-ธา	อ	ปริธา ปริทท	นุ่งห่ม
ปิ-ธา	อ	ปิธา ปิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [วัด. ปิททาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ปิทหิโต ปิทิโต]
สั-ธา	อ	สนฐา สททท	เลื่อมใส, เชื้อถือ; เชื่อมต่อ อี สนธิ
สั-ธา	อ		หมายเอา [ต. สนธาย ใช้เป็นกิริยาวิเสสนะ]
สั-อา-ธา	อ เอ	สมาเท สมาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น, ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. สมาหิโต #สุสมาหิโต] อี สมาธิ
อนฺตร-ธา	อ ย	อนฺตรธาย	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [ต. อนฺตรหิโต]
อปิ-ธา	อ	อปิธา อปิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [ต. อปิทหิโต อปิทิโต]
อว-ธา	อ	โอทท	ฟัง [วัด. (โสต) โอททติ ต. โอทหิโต]
อา-ธา	อ เอ	อาเท อาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น [ต. อาหิโต]
สั-วิ-ธา/ทท	อ	สัวิทท	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
ธา ธร	อ เณ ฌย	ธร ธาเร-รย ทธา (เทวภาวะ)	ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (ตฺ ธาตุ ธาตา ฌย มารเธยย์ อ วิชฺชาธโร วินยธโร ฌมมธโร กาสาธโร ติปิฏกธโร ชุตินธโร ปัสสูกธโร อิทธิมยปตตจิวรรธโร อุตตมรูปธรา (อิตถิ) อี อุทธิ (อุทท-) ยฺ สโมธานํ (สั-โอ-) ธรณํ
ธาว	อ	ธาว	วิ่ง [วัด. #อุปธาวติ สนธาวติ อภิธาวติ]
ฐ	นา	ฐนา	กำจัด, ทำลาย
ฐม ศัพท์	อายุ	ฐมาย	ประพฤติ (ให้เป็น) เพียงตั้งคว้น, ทำตนตั้งคว้น
โธว	อ	โธว	ล้าง
น			
นจจ	อ	นจจ	เพื่อนรำ
นญ	เณ ฌย	นญ-ญย	เพื่อนรำ [ต. นจฺจ นญฺญ] ฌญฺ นานฺญโก-กา
นท	อ เณ ฌย	นท นาเท-ทย	บันลือเสียง
นนท	อ	นนท	ยินดี, อิ่มใจ [วัด. #อภินนทติ] อ อานนฺโท อี นนฺทิ ยฺ นนฺทนํ
นม	อ	นม	น้อม, นอบน้อม
วิ-อติ-นม	เณ ฌย เหตุ.	วิตินาเม-มย	(ยังคง) ให้น้อมไปลวงวิเศษ, ให้เวลาผ่านไป เหตุ.
อุป-นม	เณ ฌย	อุปนาเม-มย	น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
โอ-นม	อ	โอนม	น้อมลง, ก้มลง [วัด. โอนมาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. โอนโต</i>]
นมสฺส	อ	นมสฺส	น้อมไหว้
นส	ย	นสฺส	ฉิบหาย, พิณาศ [วัด. นาเสติ นาสยติ <i>เหตุ. ต. นฏฺโฐ; นาสีโต เหตุกัม.</i>] ณฺว กปฺปวินาสโก ณ วินาโส
สํ-นห	ย	สนนยห	ผูก, สวม (เกราะ) [ต. สนนทฺโธ ตฺ . สนนยห] ยุ #อุปนยหนํ
นินฺทิตฺติ	อ	นินฺท	ติเตียน, นินทา อ นินทา
นินฺททา ศัพท์	อายุ	นินฺททาย	หลับ, ประพฤติหลับ (<i>บาลีไวยากรณ์</i>)
นิ นี	อ	เน นย	นำไป [วัด. นียติ <i>กัม. ต. นีโต ตฺ. เนตวา] ณฺว นายโก-ยิกา โลกนายโก ตฺ เนตา ณฺย เนยโย เวเนยโย อ นโย วินโย ติ ภวเนตติ ยุ นยณํ</i>
อป-นี	อ	อปเน	นำออก
อา-นี	อ	อาเน	นำมา [ต. อาনীโต]
นุท	อ	นุท	ขัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา [วัด. #วินฺทติ ปนุทติ อปนุทติ]
นุทา นหา	ย	นุทาย นหาย	อาบ [วัด. นุทาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ยุ นุทานํ
ป			
ปลฺล	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
ปจ	อ	ปจ	หุง, ต้ม, ปรง (อาหาร), เผา, ไหม้ <i>สกมฺม.</i> [วัด. ปจฺจติ <i>กัม.</i> ; ปจาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] มาน. ปจฺจมาโน <i>กัม. ต. ปกโก</i>] อ นิปโก ณ ปาโก
ปจ	ย	ปจฺจ	สุก <i>อกมฺม.</i> [ต. ปกโก] ณ วิปาโก ปริปาโก
ปณฺท	อ	ปณฺท	ถาม [วัด. #ปริปณฺทติ]
ปฐฺ	อ	ปฐฺ	บอก, กล่าว, แสดง
ปต	อ	ปต	ตก, ล้ม, (ครรภ์) แท้ง [วัด. ปาเตติ <i>เหตุ. ต. ปาตีโต เหตุกัม. วัด. #ปตติ</i>] ณิ ปาณาติปาตี
สํ-นิ-ปต	อ	สนฺนิปต	ประชุม
อธิ-อุ-ปต	อ	อชฺฌุปต	ตกลง, โอบลง [ต. อชฺฌุปตฺโต]
อุ-ปต	อ	อุปต	กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น ยุ อุปตฺนํ
ปตฺถ	ณณ	ปตฺถ-ถย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [มาน. ปตฺถยาโน อาณ. ปตฺถยาโน] ยุ ปตฺถนา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปท	ย	ปชช	ไป, ถึง, บรรลุ, ต้อง [ต. ปตโต ตู. ปตวา ตู. ปตตุ] อ ปโท ณ ปาโท ติ ปตติ ยุ ปชชนั
นิ-ปท	ย	นิปชช	นอน, หมอบ [ต. นิปนโน] ณ นิปชชา
นิ-ปท	ย	นิปชช นิปผชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. นิปผาเทติ เหตุ. ต. นิปนโน นิปผโน] ติ นิปตติ นิปผตติ
ปฎิ-ปท	ย	ปฎิปชช	ไป, เดินไป, ดำเนินไป, ปฏิบัติ, ประณิบัติ [ต. ปฎิปนโน] อ ปฎิปทา ติ ปฎิปตติ ยุ ปฎิปชชนั
ปฎิ-ปท	ณ ฌย	ปฎิปาเท-ทย	มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล
สั-ปท	ย	สมปชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. สมปาเทติ เหตุ. ต. สมปโต สมปนโน; สมปาทีโต เหตุกัม.] อ สมปทา ติ สมตติ
อา-ปท	ย	อาปชช	ถึง, ต้อง (อาบัติ, โทษ) [ต. อาปนโน] ติ อาตติ #สมาตติ ยุ อาปชชนั
อุ-ปท	ย	อุปชช	เกิดขึ้น [วัต. อุปาเทติ เหตุ. อัช. อุทปาที อุ-ท-อ-ปท-ย-ฮี ต. อุปนโน; อุปาทีโต เหตุ ตุกัม. ตู. อุปชช] ตุ อุปชชตา ณ อุปาโท ติ อุปตติ ยุ อุปชชนั
อุ-ปท	ย	อุปชช	เกิดขึ้น, ปรากฏขึ้น; เข้าถึง [วัต. อุปชชเร (=อุปชชนติ ใช้ในคาถา)] ยุ อุปชชนั
ปพพต ศัพท์	อายุ	ปพพตตาย	ประพตติ(ให้เป็น)เพียงดังภูเขา, ทำตนดังภูเขา
ปลว	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
ปลาย	อ	ปลาย	หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปีโต เหตุกัม. ตู. ปลาเปตวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ปา	อ	ปา ปิว	ดื่ม; รักษา; บริโภค; ให้เต็ม; ถึง [วัต. ปาเยติ เหตุ. ต. ปีโต ตู. ปีตวา; ปาเยตวา เหตุ. ตุ. ปาตุ ปิวตุ] ณิ มชชปายี ถนปายี ณ รู ปายโก ชีรบโก อ ปาโท ก จจโป ณ ย เปยย์ ณ โคโป ติ ปีติ ปติ ยุ ปานั
ปา	ส	ปิवास (เทวภาวะ)	ปรารถนาจะดื่ม, อยากดื่ม, กระหายน้ำ (ปา>ปาปา>ปิปา>ปิวา) [ต. ปิปาสีโต] อ ปิปาสา
पाल	ณ ฌย	पाल-ลย	รักษา ณ รู ปาลโก โคปาลโก ธนปาลโก ปเวณิปาลโก ตุ ปาลยิตา ณ ทวารपालุ อูยยานपालุ
ปิย	อ	ปิย	รัก อ ปิโย
ปิลธิ	อ	ปิลนธ	ประดับ, ตกแต่ง
ปีห	ณ ฌย	ปีเห-หย	ปรารถนา; กระหิยม? (ครีมีใจ, ภูมิใจ, อิมใจ)
ปีฬ	ณ ฌย	ปีฬ-หย	เบียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า
ปุ	อ นา	ปว ปุณา	ชำระ, สะอาด, หมดจด ณ รู ปาวโก

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปุจฉ	อ	ปุจฉ	ถาม [ต. ปุจฉฐ] อ ปุจฉา ยุ ปุจฉนั
อา-ปุจฉ	อ	อาปุจฉ	ถามโดยเอื้อเพื่อ; ถามหา; บอกลา, อ้าลา; ขออนุญาต [ต. อาปุจฉา] อ อาปุจฉา
ปุณฉ	อ	ปุณฉ ปุณช	เซ็ด, ฎ, ชำระ, กวาด
ปุตต คัพท	อีย	ปุตตย	ประพตติ (ให้เป็น) เพียงตั้งบุตร, ทำตัวเหมือนลูก
ปุถ	ณ ฌย	ปุถถย โปเถ-ถย	ประหาร, ทูบ, ตี [วัต. #นิบโปเถติ]
ปุปผ	อ	ปุปผ	บาน อ ปุปผิ
ปุส	อ ย นา ณ ฌย	ปุส ปุสส ปุสนา โปเส-สย	เลี้ยงดู ณ มาตุโปสโก
ปุช	ณ ฌย	ปุเช-ชย	บูชา ณ อัจฉริยปุชโก ปติปุชิกา (อิตถิ) อ ปุชา
ปุร	อ	ปุร	เต็ม [วัต. ปุเรติ เหตุ. ต. ปุเรตวา เหตุ. ต. ปุณโณ; ปุริโต เหตุกัม.] ยุ ปุรณั
เปส	ณ ฌย	เปเส-สย	ส่งไป [ต. เปสิโต]
ผ			
ผร	อ	ผร	แผ่ไป
ผล	อ	ผล	แตกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล
ผล ผฬ	ณ ฌย	ผาเล-ลย	ตัด, ผ่า
ผายี	อ	ผาย	เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผิโต] ยุ ผเณ ติ ผาติ
ผุ	นา	ผุณา	ผัด, โปรย, โรย
ผุณ	อ ฌ ฌย	ผุณ โผณ-ณย	บาน, เผยออก, แดก, ทำลาย, สลาย; สะบัด, ปรบ [ต. ผุณโล] ยุ โผณนั <i>ปรบ(มือ)</i>
ผุลล	อ	ผุลล	บาน, เผยออก, แดก, ทำลาย, สลาย [ต. ผุลลโต]
ผุส	อ	ผุส ผุสส	ถูกต้อง, สัมผัส [ต. ผุสฐฐ ตุ. ผุสฐุ] ณ ผสโส
พนธ	อ	พนธ	ผูก, พัน, มัด, รัด [ต. พนธโร พนธโร]
อนุ-พนธ	อ	อนุพนธ	ตาม, ติดตาม
พห	อ	พห	เจริญ, มั่นคง [ต. พาหโห]
พาร	อ	พาร	ห้าม; ทำลาย, ฆ่า, เบียดเบียน อ อาพาโร
ป-พฐ	ย	ปพฐณ	ตื่น [ต. ปพฐโธ] ตุ ปโพธธา เหตุ.
พฐ	ย	พฐณ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [ต. พฐโธ อาน. #อภิสมพฐธาโน] ตุ พฐณิธา ข พฐนุโพโธ อิ โพธิ ติ พฐุธิ ยุ พฐณนั

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
พุธิ พธ	ณ ฌย	พุนฺเร-ธย	เปียดเบียน ณ ปลิวโพธ (ปริ-)
ภ			
ภกฺช	เอ	ภกฺเข	กิน อ ภกฺชา
ภช	อ	ภช	แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ ณฺย ภาคโย ณ สวิภาโค ติ ภตฺติ วิภตฺติ ยุ ภชนํ
ภณฺช	อ	ภณฺช	หัก, ฝ่า, ทำลาย [ต. ภคฺโค ภฏฺฐุ] ณ ภคฺโค ภงฺโค
ภณ	อ	ภณ	บอก, กล่าว, แสดง ณิ ฌมฺมภาณิ ปิยภาณิ พหุภาณิ
ภม	อ	ภม	หัน, หมุน [ต. ภนฺโต]
วิ-ภม	อ	วิภม	หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, สึก, ลาสึกขา [ต. วิภนฺโต]
อา-ภม	อ		นำมา [ต. อากฺโต-โณ]
ภมฺภ	อ	ภมฺภ	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว
ภร	อ	ภร	เลี้ยงดู; นำไป [ต. ภโต-โณ ภจฺโจ] ตุ ภตฺตา ช ทุพฺภโร สุภโร ณฺย ภาริโย อ มาตาเปติภโร อตฺตภโร ติ ภติ ยุ ภรณํ
ภสฺส	ณ ฌย	ภสฺเส-สย	พุดคุย, บ่น, ต่ำ
ภสฺส	อ	ภสฺส	พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก; รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [ต. ภฏฺฐุ]
ภา	อ	ภา ภาย	สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [ว้ต. #วิภาติ วิภายติ ปภาติ ปฏฺวิภาติ ต. วิภาโต] ภฺวิ #ปภา
ภาช	ณ ฌย	ภาเช-ชย	แจก, จำแนก ณ ภาคो ติ วิภตฺติ
ปริ-ภาส	อ	ปริภาส	ต่ำ
ภาส	อ	ภาส	บอก, กล่าว, แสดง [อ้ช. #อชฺฌมฺภาสิ อธิ-อ-ภาส] ณิ สุภาสิตภาสี
ภาส	อ	ภาส	สว่าง, รุ่งเรือง; พุด ยุ ภาสโน
ภิกฺช	อ	ภิกฺช	ขอ ฐ ภิกฺขุ อ ภิกฺชา
ภิท	อ	ภินฺท	ทำลาย, ต่อย, ตัด <i>สภมฺม</i> . [ต. ภินฺโน] ตุ เกตฺตา
ภิท	ย	ภิชฺช	แตก; ต่างกัน ออกมม. [ต. ภินฺโน ว้ต. #ปภิชฺชติ] อ #ปฏฺฐิมภิทา ณ เกโท สีลเกโท
สํ-ภิท	อ	สมภินฺท	เรียกราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมภินฺโน]
ภิสฺสิ	อ	ภิสฺสิ	กลัว [ว้ต. ภิสฺสาเปติ <i>เทตฺ</i> .] ยุ ภิสฺสนํ ความกลัว, นำหวาดเสียว
ภี	อ	ภาย	กลัว [ต. ภีโต <i>ตุ</i> . ภายิตฺวา] ณ ภยํ เภรวโ ฐ ภีฐุ ภีฐุโก
ปริ-ภุช	อ	ปริภุช	บริโภค; กิน, ใช้สอย [ต. ปริภุชฺโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ภษ	อ	ภษ	(คน) กิน, บริโภค [ภวิส. โภกขติ อนีย . โภชนียโย ต. ภุตโต ตู. ภุตวา] ณิ โภคี กามโภคี ณฺว คามโภชโก ณย โภคโค ณ โภโค ปาฐิโภโค ติ ภุตติ ยุ โภชนํ ภุชนํ
ภษ	ข	พภุภษ (เทว ภาวะ)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, ทิว (ภษ>ภษ>ภษ>พภุภษ>พภุภ (แปลงเพราะ ข ปัจ.))
ภษ	อ	ภษ	คต, งอ, (ง) ขต [ต. #อาภษิตวา (นั่ง) คู้(บัลลังก์)]
ภ	อ	ภ	มี, เป็น [อนีย. ภวนียโย ต. ภฺโต; ภาวิตโต เหตุกัม. ตู. ภวิตวา; ภเวตวา เหตุ.] ภวิ สยฺภฺ สยภฺ สพพภิกฺ อภิกฺ ณิ วิภาวี ตุ ภวิตา #อภิกวิตา อ ภโว ปภโว อตตสมภโว ณ ภาโว วิภโว ติ สมภฺติ วิภฺติ ยุ ภวานํ ภาวนา
ภ	ณ...ณา ปย เหตุ.	ภเว-วย ภ วาเป-ปย	(ทำให้)เจริญ-มี-เป็น, อบรม(จิต) [ต. ภาวิตโต เหตุกัม.]
ปาตฺ-ภ	อ	ปาตฺภ	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อช. ปาตฺภ]
อภิ-ภ	อ	อภิภ	ครอบงำ [ต. อภิกฺโต ตู. อภิกฺยย] ภวิ อภิกฺ #สหพภิกฺ
สํ-ภ	อ	สมภ	เกิด, ปรากฏ; มีอยู่, เป็นอยู่; เจริญ อ สมภโว ยุ สมภวานํ
ภุส	อ ณ ณย	ภุส ภูเส-สย	ประดับ, ตกแต่ง ยุ #วิภูสนํ
ม			
มกฺษ	อ ณ ณย	มกฺษ มกฺษ-ชย	ทา, ลูบไล้, ลบหลู่
ปรี-มชช	อ	ปรีมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คลำ
สํ-มชช	อ	สมมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด
มธิ	อ เอ	มณฺท มณฺเท	ประดับ, ตกแต่ง ยุ มณฺทานํ
มถ มตถ	อ	มถ มตถ มเถ	รบกวน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี
มท	ย	มชช	เมา, ประมาท, เลินเล่อ [ต. #ปมตโต ตู. #ปมชช] ณย มชชํ ณ ปมาโท
มทท	อ	มทท	เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตโต]
โอ-มทท	อ	โอมทท	เหยียบลง, ขย่มลง ...
มน	ย	มณฺญ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด
มน	โอ	มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ ติ มติ สारมติ
สํ-มน	โอ	สมมโน?	รู้พร้อม ... [ต. สมมโต] ติ สมมติ
อติ-มน	ย	อติมณฺญ	ดูถูก, ดูหมิ่น

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
นิ-มนต์	ณ ฌย	นิมนเต-ตย	เรียกมา, นิมนต์
มนต์	ณ ฌย	มนเต-ตย	ปรึกษา, พูดอย่างลับๆ [อักษ. มนเตสิ มนเตสุ มนตยิ มนตยิสฺ]
อา-มนต์	ณ ฌย	อามนเต-ตย	เรียกมา
มร	อ	มร	ตาย [วัต. มียยติ มียติ (มร>มียย มีย) มาน. มียยมาโน มียมาโน ต. มโตะ; มาริโต มาราปีโต <i>เหตุกัม.</i>] ณฺ ทตถิมารโก ณ มาโร ยุ มรณํ
มริส	ณ ฌย	มริเส-สย	อดทน, อดกลั้น, บึกบึน, ทนทาน, มั่นคง ยุ มริสนํ
ปรา-มส	อ	ปรามส	จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามภูโฐ] ณ ปรามาสเ
อา-มส	อ	आमส	จับต้อง, ลูบคลำ [ต. आमภูโฐ]
มา	อ ย นา โอ	มา มาย มินา มิโน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [ต. นิमितฺ] ตุ มาตา อ ปฏิมิมา ปติมา ณ มตตา ยุ มานํ ปมาณํ ปริมาณํ อูปมาณํ
มาน	อ ฌ ฌย	มาน มาเน-นย	บูชา, นับถือ อ มาโน <i>ความถือตัว</i> ยุ มานนํ มานนา
อติ-มาน	ณ ฌย	อติมานเ อติมาน ย	เย่อหยิ่ง, จองหอง อ อติมาโน <i>ความ~</i> ตฺท. อี อติมานี ผู้มี~
มาน	ส	วิ-วิมฺส (<i>เทว ภาวะ</i>)	ไตร่ตรอง, ทดลอง, พิจารณา, ไต่สวน (<i>มาน>มาน>มามาน>มีมาน>วิมาน>วิมฺ</i> (แปลงเพราะ ส ปัจ.))
มาป	ณ ฌย	มาเป-ปย	สร้าง, ก่อสร้าง, เนรมิต [วัต. #อติมาเปติ] (<i>เป็น เหตุ.ข้าง</i>)
มิเล	อ	มิลาย	เหี่ยวเฉา, อับแสง [ต. มิลาโต]
มิส	อ	มิส	หลับตา [วัต. #นิเมสติ นิมมสติ]
อุ-มิส	อ	อุมมิส	เปิดตา, ลืมตา
อุ-มิห	อ	อุมมิห	ถ่ายปัสสาวะรด
มิล	อ ฌ ฌย	มิล มิเล-ลย	หลับตา [วัต. #นิมิลติ]
อุ-มิล	อ	อุมมิล	เปิดตา, ลืมตา
มุจ	อ	มุลจ	ปล่อย, แก้ว, ถอด <i>สกมม.</i> [อักษ. โมจยิ <i>ยุ</i> อาคม ภวิส. โมกขติ ต. มุตโต #โอมุกโก ตุ. โมเจตุ]
มุจ	ย	มุจจ	หลุด, พัน ออกมม. [ภวิส. โมกขติ ต. มุตโต] อ โมกโข วิโมกโข ติ วิมุตติ
มุจจ	อ	มุจจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แน่닝
นิ-มุชช	อ	นิมุชช	จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [ต. นิมุคฺโค]
มุท	อ	โอมท	ยินดี ยุ โอมทนา โอมทณ ตฺท. ตา มุทิตา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-มฺท	อ	ปโมท	ยินดี อ ปมฺโท ณ ปโมโท ยุ ปโมทนา #อนฺมทนา ตฺท. ณฺย ปามฺชชฺ ปาโมชชฺ
มฺน	นา	มฺนา	รู้, ตรัสรู้; นิ่งอยู่ อ โมนิ อิ มฺนิ
มฺส	ย	มฺสส	ลี้ม [ต. มฺสฺสว วัต. #ปมฺสสติ ต. #ปมฺสฺสว]
มฺท	ย	มฺยท	หลง [ต. มฺพฺโท มฺพฺโห] ณ โมโท
ย			
ยช	อ	ยช	บูชา, บูชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยชฺสว วัต. ยชฺสว] ณ ยาโค ยุ ยชนํ
นิ-ยต	ณ ฌย	นียยาเท-ทย (ต>ท)	มอบให้, แลกเปลี่ยน (คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกียะไม่แปลงเป็น ท)
ปฎิ-ยต	ณ ฌย	ปฎิยาเท-ทย (ต>ท)	ตกแต่ง, จัดแจง [ต. ปฎิยตโต ปฎิยตโต]
นิ-ยมฺ	อ	นियม นียจจ	ตัดสิน, วินิจฉัย, กำหนด; ประพฤติ [ต. นียโต] อ #วินิจฺจโย
สํ-ยมฺ	อ	สํยม สํยจจ	สำรวจ, ชมอินทรีย์ [ต. สยโต] อ สยโม สณฺญโม
ยา	อ ย	ยา ยาย	ไป, เป็นไป; ถึง, บรรลุ อ วโย ยุ ยานํ
याज	อ	याज	ขอ ณฺ ยาจโก
ยฺช	อ ฌ ฌย	โยช โยเช-ชย	ผูก, ประกอบ, รวบรวม [วัต. ยฺชชติ กัม. วัต. #สโยเชติ ต. ยุตโต #ปยุตโต สมปยุตโต] ณฺย โยคโค นियोชฺโซ ณ โยโค #อุปโยโค ยุ ยฺชชณํ
ยฺช	อ	ยฺชช	ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม [วัต. #อนฺยฺชชติ ต. อนฺยฺชชโต]
ยฺช	ย	ยฺชช	ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควณ, สมควณ, ถูกต้อง, ใช้ได้ [ต. ยุตโต] ติ ยุตติ
อุ-ยฺช	เอ	อุยโยเช	ส่งไป [ต. อุยโยชิตโต]
ปริ-ยต			เล่าเรียน [ต. ปริยตโต] ติ ปริยตติ
ยฺช	อ ย	โยช ยฺชณ	รบ,สู้ [ต. ยฺชชโธ #ปยฺชชโธ] ตุ ยฺชชณิตา
ร			
รกช	อ	รกช	รักษา ณิ วาจานฺรฺกชํ ณฺ รกชโก-ชิกา #อารกชโก วัสานฺรฺกชโก ตุ รกชิตา ช ทฺรฺกชโย ยุ รกชณํ
รจ	ณ ฌย	รเจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
รณช รนฺช	อ ย	รช รณช รชช	กำหนด, ย้อม [ต. รตโต #วริตโต เบื่อหน่าย คลายกำหนด] ณ ราโค รงโค #วிரาคโค
รณช รนฺช	อ ย	รช รณช รชช	ย้อม, กำหนด [ต. รตโต] ยุ รชนํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สั-อา-รณช	ย	สารชช	กำหนดน้ก, ย้อม [ต. สารตโต]
อา-รณ	อ ย	อารณ อารณ	ปรารณ, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ, พยายาม [ต. อารณโธ #อจารณโธ ต. อารณ อารณ ต. อารณ]
รณ	อ	รณ	ยินดี [อนิย. รณณโย ต. รโต [ต. #อภिरณม] กวิ กุณชโร (กุณช-) อ มโนรโม ณ อาราโม ติ รติ ยุ อารณมณ
รห	อ ณณ	รห รห-หย	สละ, ทิ้ง
อป-ราร	ย	อปรณ	ประทุษร้าย, ผิด
อา-ราร	อ ย	อาราร อารณ	เชื้อเชิญ, อารารณา; ยินดี
รุ	อ	รว โร	ร้อง [วัต. #วิรวติ] ณ รโว
รุจ	ย ณณ	รุจจ โรเจ-จย	ชอบ, ยินดี [ต. รุจติ] ณิ ธมมรุจิ
รุจ	อ	โรจ	รุ่งเรือง, งดงาม [วัต. #วิโรจติ] อิ รุจิ ธมมรุจิ ยุ โรจโน วิโรจโน
อา-รุจ	ณณ	อาโรเจ-จย	บอก, กล่าว [อัช. อาโรเจสิ อาโรเจสุ อาโรเจย อาโรเจยสุ]
รุช	ย	รุชช	แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย ณ โรโค
รุท	อ	รุท โรท	ร้องไห้, หลั่งน้ำตา [ต. รุณโน; รุณณิ การ~ อัช. #ปรโรติ]
รุธ	อ เอ	รุณธ รุณธิ รุณธิ รุณธ รุณธ	ปิด, กั้น, ห้าม [ต. รุทโธ]
วิ-รุธ	ย	วิรุณ	คัดค้าน, ขัดแย้ง; ปรารณา
รูป	ณณ	โรเป-ปย	หว่าน, ปลุก; ยก [ต. โรปีโต] ยุ โรปน
วิ-โอ-รูป	ณณ	โวโรเป-ปย	ยกลง; ปลงลง [วัต. (ซีวิตา) โวโรเปติ ปลงลงจากซีวิต =ฆ่า ต. โวโรปีโต] ยุ โวโรปน
อา-รูป	ณณ	อาโรเป-ปย	ยก, ยกขึ้น [ต. อาโรปีโต] ยุ อาโรปน
รุท	อ	รุท	ขึ้น, งอก, ปรากฏ, เกิด [ต. รุฟโห] อ สิโรรุโห ยุ โรทณ เทโวโรทโน #อภिरุณ
อว-รุท	อ	โอโรท	ลง, โน้มลง [วัต. #ปจโรทติ ต. โอรูยห]
อา-รุท	อ	อารุท-โรท	ขึ้น, งอก [ต. อารุฟโห ต. อารุยห วัต. #อภिरุทติ]
ล			
ลกข	ณณ	ลกข-ขย	กำหนด [วัต. #สสลกขติ]
ลค	อ	ลค ลคค	ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนง, คล้อง [ต. ลคโค]
ลขมิ	อ ณณ	ลงข ลข-ขย	กระโดด, เหาะ, เหนิน, ลอยไป [วัต. #อูลลงขติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลขซี	อ	ลขช	อาย, ละอาย อ ลขชา
ป-ลป	อ	ปลป	พูดเพ้อเจ้อ
ลป	อ	ลป	พูด ณ ลาโป
วิ-ลป	อ	วิลป	พูดคร่ำครวญ
ส้-ลป	อ	สลลป	พูดเจรจาโต้ตอบกัน ณ สลลาโป
อนุ-ลป	อ	อนุลป	พูดมาก พูดเพ้อเจ้อ
อป-ลป	อ	อปลป	พูดผิด
อา-ลป	อ	อาลป	ร้องเรียก ยุ อาลปนี
อุ-ลป	อ	อุลลป	พูดโ้อวด
ลพิ	อ	ลมพ	เหนียว, แขนง, ห้อย, คล้อง [วัต. #วิลมพติ ยึดเหนียว, ห้อย ... อวลมพติ ฟังพา, ห้อย ...]
ลภ	อ	ลภ	ได้ [อช. อลตถ (=อลภ) อลตถ์ (=อลภ) ภวิส. ลจณติ ตัพ. ลทพโพ ต. ลทโร ตู. ลทธา ลทธ ตู. ลทฐี] ข ทุลลโภ สุลโภ ณ ย ลพโภ ณ ลาโภ ติ ลทธิ
ปฏฺิ-ลภ	อ	ปฏฺิลภ	ได้เฉพาะ, กลับได้
วิ-ลส	อ	วิลส	สวयงาม, เยื้องกราย, กรีดกราย
ลฬ	อ	ลฬ	แลบลิ้น, เลี้ย
นิ-ลฬ	ณ?	นิลลาฬ	เลี้ย, แลบลิ้น (ชีวหฺ นิลลาฬตฺวา)
ลา	อ	ลา	ถือเอา ณ วุ มหุลโลก
ลิข	อ	ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ขัด, ขูด)
อา-ลิ่งค	อ	อาลิ่งค	กอด
ลิป	อ	ลิมป	ฉาบ, ทา, ลูบไล้
ลิห	อ	ลิห เลห	เลี้ย; สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #นิลเลหติ อช. #ปฺลิหิ อนีย. เลหนีย] ณ ย เลยฺย ณ เลหฺ หตถ/ปตต/โฏฐฺนฺนิลเลหโก
ลี	อ ย	ลย ลาย ลีย	ละลาย, พินาศ, ย่อยยับ [วัต. #วิลียติ]
ลี	ย นา	ลีย ลีนา	แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ติดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน วัต. #สลลีนาติ นิลีนาติ สลลีนาติ ปฏฺิสลลีนาติ นิลียติ ต. สลลีโน ตู. ลียิตฺวา] อ อาลโย
ลุป	ย	ลุปป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [ต. ลุตฺโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลูก	ย	ลูก	โลภ, ละโมบ, มักมาก, ออยาก [วัต. #โอรุพฤติ] ณ โลโภ
ลูก	อ	ลูก โลก	หลง [วัต. #ปโลภฤติ เหตุ. 'ให้หลง' แปลเป็น กัตตุ. ว่า หลอกล่อ]
ลูก	อ	ลูก	เศร้าหมอง, ชุ่มมัว, เปียตเปียน, เตือดร้อน
ลูก	นา	ลูกา ลูกา	ตัด, เกี้ยว [ต. ลูโน] ยุ ลวน โลก
อป-โลก	ณ ฌย	อปโลเก-กย	มองดู; บอกลา, อ้าลา; ขออนุญาต; ประกาศให้ทราบ [ต. อปโลเกโกโต]
โอ-โลก	ณ ฌย	โอโลเก-กย	มองดู, เห็น

ว

วจ	อ	วจ	บอก, กล่าว, แสดง [วัต. วุจติ วุจเร (=วุจจติ ใช้ในคาถา) #ปวุจเร กัม.] หิย. อวจ อโวจ อวจ อช. อโวจ อวจุตถ อโวจตุถ อโวจุมหา ภวิส. วกขติ มาน. วุจจมานโน กัม. ต. วุตโต [ณิ ฆรูสวาจิ ณ วาจิโก ตุ วตตะ ข ทุพพโจ สุวโจ ณ วากย อติวากย วชช อ วโจ วจ วจิ วจี- เข้าสมาสแล้ว เอา อ เป็น ฮี ณ วาจา ยุ วจัน
วจ	ณ ฌย	วาเจ-จย	บอก, กล่าว, แสดง
ป-วช	อ	ปพพช	ไป, ออกไป, บวช [อช. ปพพาเชสิ เหตุ.; #อนุปพพชช บวชตาม] ณ ปพพชชา
อุ-ป-วช	อ	ปพพช	สีก [อช. อุปพพพาเชสิ เหตุ.]
อา-วช	อ ฌย	อวชช อว ชช-ชช	ใคร่ครวญ, พิจารณา
วชช	อ ฌย	วชช วชช-ชช	เว้น, สละ, แบ่งปัน [วัต. #ปวิวชชชช] ณ ปพพชชา
วณจ	ณ ฌย	วณเจ-จย	เกลี้ยกล่อม, หลอกลวง
วณณ	อ	วณณ	หมุน, กลิ้ง; คาร ออกมม. [วัต. วณณติ (หिन)กลิ้ง, วณณติ (ให้(หिन)กลิ้ง วณณเปติ (ใช้คน)ให้(หिन)กลิ้ง เหตุ. ต. วณณตี (หिन)ถูกให้กลิ้ง เหตุ.กัม.]
วทณ	อ	วทณ	เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น [วัต. วทณติ เหตุ. ตุ. วทณตวา เหตุ. ต. วทณโต] ติ วทณ
วณณ	ณ ฌย	วณณ-ณ	สรรเสริญ; ขยาย, ขยายความ, พรรณนา; ทำสีขาวเป็นต้น; พยายาม; แสดง [วัต. #สวณณติ] อ วณณ อวณณ ยุ สวณณนา
นิ-วตต	อ	นิวตต	กลับ [ต. นิวตโต]
นิ-วตต	อ	นิพพตต	เกิด, บังเกิด [วัต. นิพพตติ; นิพพตเตติ เหตุ. อช. นิพพตติ ต. นิพพตโต ตุ. นิพพตติตวา; นิพพตเตตวา เหตุ.]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วตฺต	อ	วตฺต	เป็นไป, เป็นอยู่, เลี้ยงชีวิต; หมุนไป; เลี้ยงดู, รับผิดชอบ; ห้าม [วัต. วตเตตฺวา เหตุ.] ติ วุตฺติ ชีวิตวุตฺติ #ปวตฺติ
อติ-วตฺต	อ	อติวตฺต	เป็นไปล่วง, (น้ำ) ล้น
วท	อ เอ	วท วเท วชฺช วชฺเช	บอก, กล่าว [ตัฟ. วตตพโพ ตฺว. วตฺวา ตฺ. วตฺตฺ] ณี ธมฺมาทึ นิคฺคยฺหาทึ มุสาวาทึ ณ วิวาโท อนุปวาโท
อติ-อา-วท	อ	อจฺจาวท	กล่าวล่วงเกิน, พูดล่อลวง, พูดเกี้ยว, พูดยั่วชวน, ร้องเรียก
โอ-วท	อ	โอวท	โอวาท ณ โอวาโท
อภิ-วทึ	ณ ฌย	อภิวาท-ทย	กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ
วณฺท	อ	วณฺท	ไหว้ ญฺ วณฺทโก ญฺ วณฺทํ
วป	อ	วป	หว่าน, ปลูก; ทอ; โทษร้าย [ต. วุตฺโต] ญฺ วาปโก ฌย วปโป ณ วาโป ญฺ วปนํ
วมุ	อ	วม	อาเจียน; คายออก
วย	อ	วย	ไป, ถึง, บรรลุ
วร	อ ฌ ฌย	วร วาเร-รย วเร- รย	เปิด, กั้น [วัต. #อาวรติ] ฌย นิวารโย ทุณฺนิวารโย
วิ-วร	อ ฌ ฌย	วิวร วิวเร-รย	เปิด [วัต. วิวราเปติ เหตุ. (ไม่/วฺทึ)] ต. วิวโร
นิ-วร	ณ ฌย	นิวาเร-รย	ห้าม, กั้น ญฺ นิวรณํ นิวารณํ #ทนต์วารณํ
ปริ-วร	ณ ฌย	ปริวาเร-รย	กั้นรอบ, แวดล้อม [ต. ปริวุโต] ณ ปริวาโร
สํ-วร	อ ฌ ฌย	สํวร สํวเร-รย	สำรวม, ระวัง, ปิด, กั้น อ สํวโร ญฺ สํวรณํ
วร	ณ ฌย	วาเร	ขอ, ต้องการ
ป-วร	ณ ฌย	ปวาเร-รย	ปรารถนา, อยากรได้; ปวารณา กัต. เหตุกัต.
วลชฺ	อ	วลชฺ	บริโภคร, ใช้สอย
นิ-วส	ณ ฌย	นิวาเส-สย	นุ่งห่ม [ต. นินฺวตฺโต] ณ นินฺวาโส
วส	อ	วส	อยู่, อาศัย [ภวิส. วจฺจติ ตัฟ. วตฺถพพํ ต. วุตฺโต #นินฺวตฺโต] ณี สาวตฺถิวาสิ ติสวาสิ
ปฏฺิ-วส	อ	ปฏฺิวส	อยู่, อาศัย
อธิ-วส	อ	อธิวส	อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิ่ง, สิ่งสติดิย [วัต. อธิวาเสติ เหตุ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั้น ต. อธิวตฺโต อธิวุตฺโต กัต. กัม. เหตุกัม.]
อธิ-อา-วส	อ	อชฺฌาวส	อยู่ครอบครอง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อา-วส	อ	อาวส	อาศัยอยู่, อยู่ครอง ณ อวาโส #สวาโส ถ อาวสโถ
วสส	อ	วสส	(ฝน) ตก, รด, โปรย อ วสส วสโส ติ วุฏฐิ
อติ-วสส	อ	อติวสส	ร่ำ
วห	ย	วุห	ลอย, นำไป [ต. พาหิโต พาหุโห] อ สุขาวโห (สุข-อา-) หิตาวโห ณ วาโห ยุ วหน วาหน
วห วุห	อ	วห	นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [ต. วุหโห]
อา-วห	อ	อawah	นำมา
อา-วห	อ	อพพุห	ถอน; นำมา [ต. อพพุห] ณ อวาโห อวาห (มงคล) #วิวาห (มงคล)
ปฏี-วห	อ	ปฏีพาห	ห้าม, คำน, นำไปเฉพาะ, นำกลับ
วายม	อ	วายม	พยายาม
वास	ณ ฌย	วาเส-สย	อบ, รม (ทำให้มีกลิ่นหอม) ณ วาโส
วิ-วิจ	อ ย	วิวิจ วิวิจจ	ส่งต, โดดเดี่ยว, ปลีกออก [ต. วิวิตโต ต. วิวิจจ] ณ วิเวโก
วิซี	อ ย	วิช เวช วิชช	สลด, ส้งเวช; กลัว; ห้วนไหว ณ #สเวโค ฌมมสเวโค
วิซี	อ ย	วิช เวช วิชช	กลัว, ห้วนไหว, หวาดเสียว [วัด. #สเวชติ สวิชชติ อพพิชชติ]
นิ-วิท	อ	นิพพินท	เปื้อน่าย [ต. นิพพินโน นิพพินโน]
วิท	อ	วิท	รู้, รู้แจ้ง [วัด. #ปฏี(นิ)เวเทติ เหตุ. 'ให้รู้'=บอก ตัพ. เวทิตพโพ] ณ กตเวที รู โลกวิฑู สพพวิฑู ณ วิชชา #อวิชชา ยุ เวทนา
วิท	อ	วิณฑ	ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี
วิท	ย	วิชช	มี [วัด. #สวิชชติ]
อนุ-วิท	อ		พิจารณา [ต. อนุวิจจ]
ปฏี-วิธ	ย	ปฏีวิชฌ	แทงตลอด [ต. ปฏีวิทโธ ต. ปฏีวิทธา]
วิธ	ย	วิชฌ	แทง, เสียดแทง [ต. วิทโธ ต. วิธา]
วิธ	อ ฌ ฌย	เวธ เวธ-ธย	ไหว, ห้วนไหว; เปียดเบียน
นิ-วิส	อ	นิวิส	ตั้งลง, มุ่งหมาย?; เข้าไปอยู่ [สัต. นิเวสเย เหตุ. ย อาคม ต. นิวิฐุ] ยุ นิเวสน
ปริ-วิส	อ	ปริวิส	ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (คำชมร)
ป-วิส	อ	ปวิส	เข้าไป [วัด. ปเวเสติ เหตุ. อช. ปาวิสิ ป-อา-อ-วิส ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิฐุ] ยุ ปวิสส; ปเวเสตวา เหตุ.]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วีช	ณ ฌย	วีเช-ชย	พัด, โบก [มาน. พีชยมาโน]
วุ	ณา	วุณา	ร้อย
เว	อ	วย วาย	กรอด้าย; ให้เหี่ยวแห้งไป; สรรเสริญ; สำรวม ณ วายุ วาโย ตนตวาโย
เวฐ	อ ฌณ ฌย	เวฐ เวฐะ-ฐย	ผูก, พัน, รัด [ต. เวฐตวา วัต . #นิพเพฐติ]
ส			
สกี	อ	สงก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
อุ-สกี	อ	อุสสงก	กลัว, หวาดกลัว [วัต . #ปริสงกติ]
สกา	โอ	สกาโก	อาจ ณ สกกา
สกา	อุณา	สกาอุณา	อาจ [สัต . สกาอุณาย อัช . อสกาชิ ภวิส . สกาชิสสตี กาล . อสกาชิสส ตุ . สกาอุณิตวา]
สชช	อ	สชช	ติด, ข้อง, ไม่คล่อง [ต. สกุโฐ] ณ อุปสคโค
สช	อ	สช	กอด
วิ-สชช	อ	วิสชช	สละ, แบ่งปัน; แก้/ตอบ (คำถาม) [วัต . #นิสชชตี อุสชชตี] ยุ วิสชชชนา
สชช	อ ฌณ ฌย	สชช สชเช-ชย	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ; สร้าง, ทำ [ต. สกุโฐ]
สํ-สชช	อ	สํสชช	ปะปน, เจือปน, เกี่ยวข้อง, คลุกคลี อ สํสคโค ณ สงคโค
สฐ	อ	สฐ	ล่อลวง, ฉ้อโกง; ฆ่า; เศร้าหมอง
นิ-สท	อ	นิสท	นั่ง [ต. นิสินโน ตุ . นิสชช] ณ นิสทโก ณ นิสชชา ยุ นิสทินํ
ป-สท	อ	ปสท	ไม่มีมลทิน, หมดจต, ผ่องใส [วัต . ปสาเทติ เหตุ . ต . ปสนโน]
ป-สท	ณ ฌย	ปสาเท-ทย	ยินดี, เลื่อมใส [วัต . ปสาเท-ทยตี กัต . เหตุกัต .] ณ ปสาโท
สํ-นิ-สท	อ	สนนีสท	ประชุม [ต. สนนีสินโน]
สํ-นิ-สท	อ	สนนีสท	นั่งสงบ ไม่คึกคะนอง [ต. สนนีสินโน]
อุป-นิ-สท	อ	อุปนีสท	นั่งใกล้ [ต. อุปนีสินโน]
สนท	อ	สนท	ไหลออก [วัต . #วิสสนทตี อภิสนทตี] อ นิสสนโท
สป	อ ย	สป สปย สปป	ดำ, สบถ, สาปแช่ง ณ สาโป
นิ-สม	ณ ฌย	นีสาม-มย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [ต. นิสम्म]
ปฎิ-สม	ณ ฌย	ปฎิสาม-มย	เก็บรักษา, ยึดครอง [วัต . #สํสามตวา] ยุ ปฎิสามนํ
สมุ	อ ย	สม สมม	สงบ, ระงับ, ทำความเพียร [ต. สนโต วัต . #วุปสมเตติ วิ-อุป-สม เหตุ .] ติ สนติ ยุ สมโนณ กลหุปสมนํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
สมุทท ศัพท์	อายุ	สมุททาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงดั่งสมุท, ทำตนดั่งทะเล
ปฏฺิ-ป-สมภ	อ	ปฏฺิปสสมภ ปฏฺิ ปปสสมภ	สงบ, ระวัง
ป-สร	ณ ฌย	ปสาเร-รย	เหยียด (มือ, แขน)
สร	อ	สร	แล่นไป [วัต. #สสรติ] ณ สัสวาร
สร	อ	สร	ออกเสียง
สร	อ	สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [อนีย. สรณีย โศ. สโต] ตุ สริตา; สาเรตา เหตุ. ณ วิปปฏิสาโร ติ สติ ฺยฺ สรณ
สร	ณ ฌย	สเร-รย สาระ-รย	ชัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิศดาร
อว-สร	อ	อวสร	เที่ยวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง [อัช. อวสริ สนธิกับ ตํ เป็น ตทวสริ/ตทวสริสุ เสมอ]
วิ-สส	อ	วิสสส	คืบเคย ณ วิสสาโส
อา-สส	อ	อสสส	หายใจ [วัต. #ปสสสติ]
ป-สท	อ ย	ปสท ปสยท	กตขี้, ช่มเหง [ตุ. ปสยท] ฌย ปสยโท
วิ-สท	อ	วิสท	รับคำ
วิ-สท	อ	วิสท	อาจ, กล้าหาญ, ปฏิญญา [วัต. #อุสสทติ]
สท	อ ย ฌ ณย	สท สยท สเท- หย	อดทน, อดกลั้น ฺยฺ สหน
อุ-สท	อ	อุสสท	พยายาม ณ อุสสาโท
ป-สัส	อ	ปัสส	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ [ต. ปสตุโธ] อ ปัสสา
สาท	อ	สาท	ยินดี, สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #อสสาทติ] ณ สาโท อสสาโท ฺยฺ สาทุ หวาน อร์อย ไพเราะ
สาธ	อ ย	สาธ สาธย	สำเร็จ [วัต. สาธติ เหตุ.]
สาสุ	อ	สาส	สอน, อบรม ฌย สิสโส ติ อนุสิฏฺฐิ ฺยฺ สาสน
อนุ-สาสุ	อ	อนุสาส	ตามสอน, พร่ำสอน [ต. อนุสิฏฺฐิ] ฌย อนุสาสโก ฺยฺ อนุสาสน
สิ	ณ	สิโน	ผูก, พัน, รัด
สิกข	อ	สิกข	ศึกษา อ สิกขา ฺยฺ สิกขน
สิจ	อ	สิญจ	รด, ราด, เท, ไหลออก ... [ต. สิตโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลิต	อ	ลิต	ปล่อย; ดิด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม [วัต. โอสาทะติ เหตุ. 'ให้จมลง'] ต. สิ้นโน 'ชุ่ม' อ กุสโต (กุกฉิต-ลิต ลบเหลือ ก)
ลิตฺ	ย	ลิตฺ	สำเร็จ [ต. ลิตฺ] ตี สมิตฺ
ปฏฺ-ลิตฺ	อ	ปฏฺเสธ	ห้าม, ปฏฺเสธ [วัต. #นิเสธติ] อ ทิรินิเสธ
ลิว	ย	ลิว	เย็บ
ลิส	ย	ลิส	เหลือ [วัต. #อวลิสสตี ต. #อวลิสฺฐ]
นิ-ลิต	อ		อาศัย [ต. นิสฺสโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ต. นิสฺสาย] อ นิสฺสโย #อาสโย
ลฺ-ลิต	อ	ลฺลิต	สงสัย
ลิต	อ	เส สย	นอน [ต. สยิตวา อาน. สยาน] ฌ มณฺจสายี สมฺปริวตตสายี อ อนุสโย ยฺ สยณฺ เสนํ
อว-ลิต	อ	อวสสย	อาศัย, เนีงอยู่ อ อวสสโย
ปฏฺ-ลิต	ณา	ปฏฺลิตฺ	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [วัต. ปจฺจสฺสณฺณํ อชฺ. ปจฺจสฺสตี ต. ปฏฺลิตฺ ต. ปฏฺลิตฺวา]
ป-ลิต	อ	ปสว	ประสบ, พบ, เห็น
วิ-ลิต	อ	วิสสว	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [ต. วิสฺสโต]
ลิต	ณฺ ณา	ลิตฺ ฌณฺ	ฟัง, ได้ยิน [วัต. ฌณฺณํ ลิตฺ ฌณฺ; สยฺยตี สยฺยตี กัม. สวาเวตี เหตุ. อชฺ. อสฺสตี อสฺสตี #อนุสวาเวตี เหตุ.; อสฺสตีตถ; อสฺสตี อสฺสตีมหา ทวนตฺ. สุตวา ต. สฺโต; สวาเวตี สวาเวตี เหตุ. กัม. ต. สุตวา ตฺ. สฺโต] ฌ ฌมฺมสฺสาวิ ฌณฺ สวาโก สวาวิกา ตฺ สฺโต ตี สฺตี ยฺ สวณฺ ฌมฺมสฺสวณฺ
ลิต	ส	ลิตฺ	ปรารถนาจะฟัง, อยากฟัง
ลิต	อ	ลิต	ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่
ลิตฺ	อ	ลิตฺ	แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วัต. ลิตฺปะเตตี เหตุ. ตาก(จิวร) ต. ลิตฺโก ลิตฺโข]
ลิต	อ เอ	ลิตฺ ลิต	สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป ฌ ลิตโก ยฺ ลิตจณฺ
ลิต	ย	ลิต	หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด [วัต. ลิตเตตี ลิตเตตี เหตุ. 'ให้หมดจด' ลิตปะเตตี ลิตปะเตตี เหตุ. 'ให้ชำระ' ต. ลิตฺ; ลิตโต เหตุ. กัม. 'ให้หมดจด'] ตี สฺตี #ลิตฺ ยฺ ลิตจณฺ
ลิต	อ	ลิต	หลับ [ต. ลิตโต] ยฺ ลิตฺ ลิต
ลิต	อ	ลิต	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เปียดเปียน ฌ นครลิตฺ ฌณฺ นครลิตฺ (อิตฺถิ)
ลิต	อ ย	ลิต ลิต	คลอ (ลูก), ให้เกิด, เกิด, ประสูติ [วัต. #ปสวตี ต. ลิตโต]
ลิต	ย	ลิต	แห้ง, เหี่ยว, ผอม, ชุบซิด [ต. ลิตโก ลิตโข]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
หส	อ	หส	หัวเราะ, ร่าเริง [ต. หฺมฺหฺสฺ #ปหฺมฺหฺสฺ] ณฺ สมปหฺสฺโก ณ หาโส #ปรีหาโส
ป-หา	ย	ปหฺยฺย ปหฺย ปหาย	ละ, สละ, ทิ้ง, ปล่อย; เสื่อม, เลว [ต. ปหฺโน ตุ . ปหาย #โอหาย] ติ ขานิ #ปรีหานิ
หา	อ	ขห ขหา (เทว ภาวะ)	ละ, สละ, ปล่อย ; เสื่อม, เลว (หาหา>ซาหา>ขหา) [ตุ . หิตฺวา ซหิตฺวา] อ สพฺพณฺชโ
ป-หฺร	อ	ปหฺร	ประหาร, ทูบ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหฺโต]
ปห	ณ ฌย	ปาเห-หย	ส่งไป [ต. ปหฺโต ตฺ พ. ปาเหตุพฺโพ]
หฺลี	อ ฌ ณ	หฺลี หฺลีเส-สย	เบียดเบียน (ณฺ อหฺลีโส (น-))
ป-หฺ	อ	ปโ	เพียงพอ, มีพอ, มีมาก, 'มีทั่ว'; เจริญ [วต. นปปโหติ (น-) ต . ปหฺโต ปหฺโต] อ ปหฺโก (ก สกตฺถะ) ยฺ ปโหนโก (ก สกตฺถะ)
ปาตุ-ร-หฺ	อ	ปาตุรโ	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อฺ ช. ปาตุรโหสิ]
หฺ	อ	หฺว ชฺโ (เทว ภาวะ)	บูชา (หฺหฺ>ชฺหฺ>ชฺโ) ยฺ หฺวนํ #อาหฺนํ
หฺ	อ	โ	มี, เป็น [อฺ ช. อโหสิ อหฺสฺ; ตุ . หฺตฺวา <i>สมานกาล</i> .]
เหตุ	อ	เหตุ	เบียดเบียน, บีบคั้น [วต. #วิเหตุติ]
อ			
อคฺช	อ	อคฺช	มีค่า, มีราคา [วต. #อคฺชปาเตติ <i>เหตุ. ตีราคา</i>]
องก	อ ฌ ฌย	องก องก-กย	กำหนด, หมายถึง, เป็นเครื่องหมาย
อฉิ อณฉ	อ	อณฉ	ดึง, ลาก, ฉุด, ชัก
ป-อช	อ	ปาเช	ขับ, ต้อน, ไล่
อลชฺ	อ	อลช	หยอด, ทา, เจิม; ปรากฏ; เจือปน; เว้น
อณฺณ	ณ ฌย	อณฺณ-ณฺย	อึดอัด, บีบคั้น
อนฺท	อ	อนฺท	ออก (ไข่)
อท	อ	อท	กิน; รักษา [ต. อนฺนํ - ของกิน <i>ข้าว ฯลฯ</i>] ณ วิฆาสาโท (<i>วิฆาส-</i>)
ป-อป	อุณา	ปาปฺณา	ถึง, บรรลุ, ได้รับ [วต. ปาเปติ <i>เหตุ. อฺ</i> ช. ปาปฺณิ #สมปาปฺณิ <i>ภวิส</i> . ปาเปสฺสติ <i>เหตุ. ต. ปตฺโต</i> ; ปาปีโต <i>เหตุกัม</i> . ตุ . ปตฺวา ตฺ . ปตฺตุ]
ป-อม	อ		สังกัด [ต. ปนฺโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อรรถ	อ ฌ ญย	อรรถ อรรถ-หย	สมควร, เหมาะสม; บุษบา อ ปุชารโห
สั-ออส	อ	สมมต (สั>สม มา>สมม)	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
อส	อ	อส	กิน ณ อาโส ปาตราโส สายมาโส
อส	อ		มี, เป็น [วัต. อตถิ สนติ; อสิ อตถ; อมทิ อสมิ; อมท อสม ปัญ. อตถุ สนตุ; อาทิ อจฉ อตถ; อมทิ อมท ทีย. อาสิตถ สัต. อสส อสสุ; อสส อสสถ; อสส อสสาม; สिया สียุ; สีย อช. อาสี อาสุ; อาสิ อาสิตถ; อาสี อาสิมหา]
อห พฐ	อ	พฐ	บอก, กล่าว [ปโรก. อาห อาหุ อหุ อช. อาหุสุ]
ปริ-ย-อาป	อุณา	ปริยาปุณา	เล่าเรียน ยุ ปริยาปุณน
ปริ-ย-อุป- อาส	อ	ปยิปาส	นั่งใกล้
อาส	อ	อาส อจฉ	นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [วัต. อจฉาเปติ อจฉापยติ เหตุ. อาน. อาสีโน] ยุ อาสน
อุป-อาส	อ	อุปาส	นั่งใกล้ ณ อุปาสโก
อาสาส	อ	อาสาส อาสิส อาสีส	หวัง, प्रारธना
ปฎิ-อาสิสิ	อ	ปจจาสิส	หวังเฉพาะ, प्रारธनाเฉพาะ
อาสิสิ	อ	อาสีส	หวัง, प्रारธना
ปฎิ-อิ	อ		อาศัย [ต. ปฏิจ] ยุ ปฏิจ
ปร-อิ	อ	ปเร	ไปในเบื้องหน้า, ไปข้างหน้า [ต. ปเรโต] ยุ ปรายโน
ปริ-อิ	อ		กำหนด [ต. ปริจ] ยุ ปริจ
ป-อิ	อ		ละไป, ตาย [ต. เปโต ต. เปจ] ยุ เปจ
ป-อิ	อ	ปาย	หนีไป, หลีกไป [อช. ปายิ ปายาสิ]
วิ-อิ	อ		ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิโต วิโต]
สั-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สเมจ] ยุ สเมจ
อติ-อิ	อ	อจเจ-จย	เป็นไปสว่าง, ล่วงไป, ก้าวล่วง [ต. อตีโต ต. อติจ] อ อจจโย
อธิ-อิ	อ	อชฌาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วัต. อธิเต ไม่พบใน ไตร.]
อธิ-อิ	อ	อธิย อธิย อธิย (อิ>ย)	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วัต. อธิยติ อธิยามิ อันท. อธิยโนโต มาน. อธิยมาโน ต. อธิยิตวา]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อนฺ-อิ	อ	อเนว	อาศัย, เป็นไปตาม [ตฺ. อนุวาย]
อป-อิ	อ	อเป	หลีกไป, พ้นไป, ไปปราศ [ปัญฺ. อเปหิ ต. อเปโต]
อภิ-สํ-อิ	อ	อภิสม	ถึงพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ [ตฺ. อภิสมเจจ] อ อภิสมโย
อว-อิ	อ		ลงไป, หยั่งลง [ตฺ. อเวจจ]
อา-อิ	อ	เอ	มา [ปัญฺ. เอหิ เอถ] ตี อีติ
อิ	อ	เอ	ไป, ถึง, เป็นไป, บรรลุ, รู้ [ต. อิโต] ญฺ สหายโก (สห-อิ-) อ สมปราโย (สํ-ปร-) ฌ สหาโย
อุ-อิ	อ	อุเป	เข้าถึง [ต. อุเปโต]
อิทฺข	อ	อิทฺข	เห็น, ดู, ฟัง, พิจารณา อ #อุเพทฺธา
ปฏิ-สํ-จ-อิทฺข	อ	ปฏิสทฺจิทฺข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
สํ-อว-อิทฺข	อ	สมเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. สมเวทฺขีย สมเวทฺขียาน]
ปติ-วิ-อิทฺข	อ	ปจฺจเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. ปจฺจเวทฺขีย]
อว-อิทฺข	อ	อเวทฺข	พิจารณา [ตฺ. อเวทฺขีย]
อิณฺข	อ	อิณฺข	งอ, คู้เข้า [วัต. #สมมิชฺติ, สมมิณฺชติ]
อิณฺข	อ	อิณฺข	ไหว, ห้วนไหว, งอ, คู้เข้า [วัต. #สมมิณฺชติ, สมมิณฺชติ]
สํ-อิธ	ย	สมิณฺณ	สำเร็จ
สํ-ปฏิ-อิสุ	อ	สมปฏิจฺจน	รับ, รับพร้อม
อิธิ-อิธ	อ	อิชฺเชตฺ	เชื้อเชิญ, อาราธนา
อิส	อ	เอส	แสวงหา, ค้นหา [วัต. #ปริเยสฺติ ปริ-ย-อิส] ญฺ เอสนา อนฺสนา เอสนํ อนฺสนํ
อิสฺ อิจฺจน	อ	อิจฺจน	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ [ปัญฺ. #อติจฺจน ปรารถนาล่วง, โปรต(สัตว์)ข้างหน้า ต. อิฏฺฐฺ] ฌฺ อิจฺฉา อ อปฺปิจฺโณ
อิธ	อ	อิธ	ไหว, ห้วนไหว
อุชฺณ	อ	อุชฺณ	สละ, ละ, ทิ้ง
ป-อา-ร-อุป	อ	ปารูป	ห่ม ญฺ ปารูปนํ
เอธ	อ	เอธ	หยั่งลง, ถึง, เจริญ, ได้, ประสบ